

Bedrijvenpeiling gemeente Dordrecht 2008

Onderzoekcentrum Drechtsteden

dr. B.J.M. van der Aa
drs. F.W. Winterwerp

juli 2009

Colofon

Opdrachtgevers Stadsontwikkeling en Programma Impuls
Tekst Onderzoekcentrum Drechtsteden
Drukwerk Impuls publiciteit, Alblasterdam
Informatie GR Drechtsteden
Onderzoekcentrum Drechtsteden
Postbus 619
3331 BT Zwijndrecht
078 – 620 65 25
www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl

Inhoud

1	Inleiding	9
1.1	Aanleiding en doel.....	9
1.2	Vraagstelling	9
1.3	Respons en weging	10
1.4	Leeswijzer.....	11
2	Vestigingsklimaat	13
2.1	Traditioneel vestigingsklimaat	13
2.2	Voorzieningenniveau.....	14
2.3	Verbeterpunten.....	17
3	Veiligheid en criminaliteit	19
3.1	Slachtoffer van criminaliteit	19
3.2	Aangiftebereidheid	19
4	Gemeentelijke dienstverlening	21
4.1	Contacten	21
4.2	Waardering	22
5	Lokale beleidsinitiatieven	25
5.1	Bekendheid	25
5.2	Waardering	25
6	Arbeidsmarkt	27
6.1	Vacatures	27
6.2	Werkgeversservicepunt.....	27
6.3	Aannemen (bijstands)uitkeringsgerechtigden.....	28
6.4	Verwachtingen	30
7	Ondernemingsklimaat	31
7.1	Grote bedrijven op bedrijventerreinen.....	31
7.2	Gemeentelijke aandacht	31
7.3	Prioriteit.....	31
8	Resultaten in perspectief	33
	Bijlagen	35
	Bijlage 1 Representativiteit	37
	Bijlage 2 Vragenlijst.....	39
	Bijlage 3 Aanvullende tabellen	47

Samenvatting

Het Onderzoekcentrum Drechtsteden onderzoekt voor de gemeente Dordrecht de mogelijkheden om een *bedrijvenpanel* op te richten. In de aanloop naar zo'n bedrijvenpanel voerden we een *bedrijvenpeiling* uit onder een aselechte steekproef van alle bedrijven in de gemeente Dordrecht. Dit levert een totaalbeeld op van het ondernemingsklimaat in de gemeente. Ondernemers geven hiervoor een 6,2; maar het beeld wisselt per aspect. Ondernemers zijn het meest ontevreden over de gemeentelijke dienstverlening (5,7), maar vragen vooral meer aandacht voor het vestigingsklimaat.

Na uitvoering van diverse onderzoeken naar deelaspecten van het ondernemingsklimaat in bepaalde delen van de gemeente, bestaat er bij de gemeente Dordrecht behoefte aan een integraal onderzoek naar het ondernemingsklimaat. Met mogelijke uitspraken voor zowel kleine (minder dan tien werkzame personen) als grotere bedrijven, gevestigd op verschillende locaties (binnenstad, bedrijventerrein, overig Dordrecht).

De uitgevoerde bedrijvenpeiling heeft betrekking op een vijftal onderdelen van het ondernemingsklimaat:

- het belang van en het oordeel over het vestigingsklimaat;
- de mate van veiligheid en aangiftebereidheid na criminaliteit;
- het oordeel over de gemeentelijke dienstverlening;
- de bekendheid van, het oordeel over en werken met lokale beleidsinitiatieven en
- de bekendheid van, het oordeel over en werken met gemeentelijke initiatieven om de arbeidsmarkt beter te laten functioneren.

In deze samenvatting behandelen we eerst deze vijf afzonderlijke aspecten, vergelijken ze daarna onderling en verbijzonderen de resultaten naar bedrijfsomvang en -locatie.

Vestigingsklimaat

Vestigingsklimaat is een verzamelnaam voor verschillende factoren die een bedrijf kunnen beïnvloeden om zich in Dordrecht te vestigen. Het bepaalt mede het functioneren van het bedrijf. Het gemiddelde rapportcijfer voor het Dordtse vestigingsklimaat ligt op 6,3.

Het algemene vestigingsklimaat splitsen we in dit onderzoek in een traditioneel deel (bereikbaarheid, parkeren, arbeidsmarkt) en een deel voorzieningen. Wat betreft het *traditionele vestigingsklimaat* hechten de ondernemers vooral aan een goede ligging en bereikbaarheid van de vestigingslocatie. In de huidige situatie krijgt het laatstgenoemde aspect niet alleen het hoogste rapportcijfer; het verdient volgens de ondernemers ook de meeste aandacht van de gemeente in de komende jaren. Relatief laag scoren de aspecten: aanwezigheid alternatieve vestigingsmogelijkheden en parkeermogelijkheden voor het eigen personeel. Aan de lokale *voorzieningen* kennen de Dordtse bedrijven veelal zessen toe. De aanwezige diner- en lunchmogelijkheden met zakelijke klanten en het woningaanbod in het duurdere segment springen er positief uit. Maar ondernemers vinden de aanwezigheid van glasvezelkabels het belangrijkste.

Veiligheid en criminaliteit

In de laatste drie jaar is ongeveer 40% van de grotere bedrijven en 20% van de kleinere bedrijven slachtoffer geworden van criminaliteit (diefstal, inbraak of vernieling). In bijna alle gevallen doet de ondernemer aangifte. Bij kleine diefstallen laat men dit het vaakst achterwege. Dit zou niets opleveren of te veel tijd kosten.

Gemeentelijke dienstverlening

Bij het contact van bedrijven met de gemeente draait het in bijna de helft van alle gevallen om het aanvragen van vergunningen. Indien een bedrijf voor iets anders dan een vergunning contact heeft met de gemeente, dan vindt dit meestal telefonisch via het ondernemingsloket plaats (47%). Ook maken ondernemers geregeld gebruik van het E-loket (32%).

Ondernemers zijn matig te spreken over de gemeentelijke dienstverlening. Kijken we naar de vergunningaanvraag, dan zijn ondernemers alleen tevreden over het traject van de exploitatievergunning; ze zijn ontevreden over het aanvragen van een bouw-, milieu- of parkeervergunning. Aangezien de parkeervergunning het meest wordt aangevraagd, verdienen de scores tussen de 4,4 en 5,6 extra aandacht.

Ook verschillende andere aspecten van de gemeentelijke dienstverlening scoren in de ogen van de ondernemers ondermaats. Maar weinig aspecten scoren een zes of hoger. Ondernemers vinden dat bestuurders over te weinig inlevingsvermogen beschikken, het lang duurt alvorens de gemeente hun vragen beantwoordt en er zijn teveel lokale regels.

Lokale beleidsinitiatieven

De beleidsinitiatieven van de gemeente Dordrecht die we in de vragenlijst voorlegden zijn onbekend bij veel ondernemers. Iets meer dan 10% van de ondernemers is goed op de hoogte van de Economische Adviesraad Dordrecht of bekend met het Mentor Project Dordrecht.

De lokale inzet om het ondernemingsklimaat te verbeteren, beoordelen de bedrijven veelal met cijfers beneden de 6,0. Het toeristische beleid, de koopzondagen voor de detailhandel en de sluitingstijden van de horeca scoren bovengemiddeld.

Arbeidsmarkt

Van de grotere bedrijven beschikt 20% geregeld over moeilijk vervulbare vacatures voor laaggeschoold personeel. Om dit probleem op te lossen, bieden zij – vergeleken met kleine bedrijven – vaker stageplaatsen aan.

Het Werkgeversservicepunt (WSP) van de gemeente Dordrecht probeert werknemers en uitkeringsgerechtigden bij elkaar te brengen. Bijna een kwart van alle bedrijven kent het WSP. Van de grotere bedrijven die er nu nog geen gebruik van maken, overweegt 70% dit in de toekomst wel te gaan doen.

Er bestaan verschillende regelingen om bedrijven te stimuleren om (bijstands)-uitkeringsgerechtigden aan te nemen. De loonkostensubsidie is volgens ondernemers niet alleen de bekendste, maar – samen met de mogelijkheden voor extra begeleiding en het volgen van opleidingen – tevens de belangrijkste bestaande regeling. Echter, nog liever zien bedrijven de (her)introduktie van een regeling die extra garanties biedt voor het doorbetalen van de loonkosten in geval van uitval.

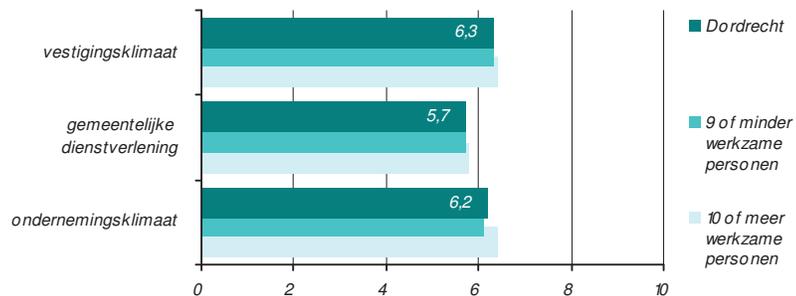
Als een werkgever voor alle vormen van ondersteuning in aanmerking zou komen, dan zou ruim een kwart overwegen om een (bijstands)uitkeringsgerechtigde aan te nemen. Betere en bedrijfsgerichte informatie over de vaardigheden van individuele uitkeringsgerechtigden is wenselijk. Ondernemers gaan er nu (te) vaak vanuit dat uitkeringsgerechtigden geen diploma's hebben en/of over een slechte werkhouding beschikken.

Aspecten van ondernemingsklimaat vergeleken

Op een drietal aspecten vroegen we de ondernemers om een totaaloordeel. Figuur 1 toont dat de Dordtse ondernemers het meest te spreken zijn over het vestigingsklimaat in de gemeente (6,3) en het minst over de dienstverlening van de gemeente Dordrecht (5,7). Het ondernemingsklimaat als geheel krijgt van de Dordtse ondernemers een rapportcijfer 6,2. Uit de figuur komt ook naar voren dat het midden- en grootbedrijf (tien of meer werkzame personen) gemiddeld wat positiever is dan het kleinbedrijf (minder dan tien werkzame personen).

De gemeentelijke dienstverlening krijgt tevens de meeste onvoldoendes (rapportcijfer vijf of lager, 34%). Ongeveer een kwart (23%) van de ondernemers geeft een onvoldoende voor het ondernemersklimaat en circa een op de vijf (18%) kent een onvoldoende toe aan het vestigingsklimaat.

Figuur 1 Algehele oordeel over drie aspecten (rapportcijfer)

Maar vinden ondernemers nu ook dat de gemeente Dordrecht vooral de eigen dienstverlening moet verbeteren? Nee, ondernemers zien verreweg het liefst verbeteringen in het vestigingsklimaat. Op grote afstand volgt aandacht voor de arbeidsmarkt en de gemeentelijke dienstverlening. Veiligheid en criminaliteit zijn relatief minder onbelangrijke onderwerpen volgens de ondernemers.

Ondernemers in de binnenstad

Bedrijven in de Dordtse binnenstad zijn meestal minder positief over het ondernemingsklimaat dan de ondernemers van een van de bedrijventerreinen of uit overig Dordrecht. Ondernemers in de binnenstad – die overigens ook vaak in de groep ‘kleine bedrijven’ vallen – zijn ontevredener over:

- het vestigingsklimaat;
- parkeermogelijkheden voor personeel en bezoekers;
- bereikbaarheid voor het vrachtverkeer;
- beschikbaarheid van alternatieve vestigingsmogelijkheden;
- de gemeentelijke dienstverlening en
- het algehele ondernemingsklimaat.

Kleine en grote bedrijven

Figuur 1 laat zien dat de kleinere bedrijven, vergeleken met de grotere, iets lagere cijfers toekennen aan het vestigings- en ondernemingsklimaat en de gemeentelijke dienstverlening. Ook op verschillende andere onderdelen blijkt dat het gedrag en oordeel van de kleinere bedrijven afwijkt. Kleine bedrijven:

- zien vaker af van het doen van aangifte na een diefstal.
- maken minder gebruik van het persoonlijke contact met het ondernemersloket.
- oordelen negatiever over de gemeentelijke dienstverlening, zoals de aanvraag voor bouw- en parkeervergunningen, de contactmogelijkheden met ambtenaren en bestuurders en de ondersteuning aan startende ondernemers.
- zijn minder bekend met de Economische Adviesraad Dordrecht.
- geven lagere rapportcijfers aan het gevoerde toeristische beleid, de samenwerking met andere gemeenten en het promotie- en acquisitiebeleid.
- nemen minder vaak stagiaires aan.
- weten minder van het bestaan van gemeentelijke regelingen om uitkeringsgerechtigden aan te nemen, zoals de loonkostensubsidie en extra geld voor werkplekaanpassingen (maar zijn ook minder bereid om uitkeringsgerechtigden aan te nemen).

Resultaten in perspectief

Uit andere metingen¹ blijkt dat het gemeentelijk ondernemingsklimaat vrijwel uitsluitend met een cijfer tussen de zes en de zeven wordt beoordeeld. Cijfers voor de gemeentelijke dienstverlening liggen tussen de 5,5 en de 6,5, met een incidentele uitschieter naar boven. In beide gevallen valt het cijfer van Dordrecht in het onderhavige onderzoek binnen de range, zij het aan de onderkant daarvan. Wat betreft het oordeel over de gemeentelijke dienstverlening wijzen wij er verder op dat dit voor een niet onbelangrijk deel te maken heeft met beeldvorming. Bedrijven mét contacten met de gemeenten in de afgelopen twee jaar oordelen positiever dan bedrijven die de afgelopen twee jaar geen contact hebben gehad met de gemeente. Ten slotte wijst het onderzoek uit dat bedrijven zelf hun - lagere - waardering voor de gemeentelijke dienstverlening veel minder zwaar laten meewegen in hun eindoordeel over het ondernemingsklimaat in zijn geheel dan hun - hogere - waardering van het vestigingsklimaat in de gemeente.

¹ Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat voor de G31, TNS-NIPO voor Zwijndrecht en eigen metingen voor de andere Drechtsteden

1 Inleiding

De bedrijvenpeiling Dordrecht 2008 beoogt een totaalbeeld te schetsen over hoe zowel de kleine als grotere Dordtse ondernemer op verschillende locaties in de stad oordeelt over het ondernemingsklimaat. In deze inleiding behandelen we de aanleiding en het doel, de gestelde vragen en de onderzoeksopzet. We eindigen met de leeswijzer.

1.1 Aanleiding en doel

In de afgelopen jaren is door het Onderzoekcentrum Drechtsteden geregeld kwantitatief onderzoek gedaan onder (delen van) het Dordtse bedrijfsleven. Soms ging het daarbij om onderzoek onder de volledige populatie Dordtse bedrijven, zoals de voormalige *Quick Scan Werkgelegenheid* en het onderzoek naar de bekendheid van het Ondernemersloket. Veelal betrof het echter onderzoek onder een deelpopulatie, onderscheiden naar activiteit of locatie. Voorbeelden hiervan zijn het onderzoek naar ladingstromen van industrie en groothandel, het onderzoek naar de behoefte van bedrijven op een aantal bedrijventerreinen in Dordt-West aan ruimte buiten het eigen terrein voor parkeren en laden en lossen en het onderzoek naar het toekomstperspectief en de ruimtebehoefte van bedrijven op de bedrijventerreinen op de Staart. De gemeenschappelijke deler van al deze onderzoeken was een beperkte, projectgebonden focus op één bepaald onderwerp.

Naast de projectgebonden informatieverzameling bij bedrijven blijven tot op heden heel wat beleidsrelevante vragen met betrekking tot het bedrijfsleven geheel of gedeeltelijk onbeantwoord. Het gaat daarbij om regelmatig terugkerende, uiteenlopende vragen als:

- beoordeling ondernemersklimaat (waaronder bereikbaarheid en parkeren);
- behoefte aan voorzieningen voor zakelijke bezoekers uit het buitenland;
- toekomstige behoefte aan personeel naar functie en scholingsgraad;
- slachtofferschap van criminaliteit;
- beoordeling gemeentelijke dienstverlening en
- bekendheid met bepaalde regelingen en beleidsinitiatieven.

Om in deze lacune te voorzien, ontwikkelt het OCD in opdracht van de gemeente Dordrecht een bedrijvenpanel. De wethouder Economische Zaken en de secretaris van de Economische Adviesraad Dordrecht (EAD) accordeerden de daartoe opgestelde startnotitie in 2006. Tweede stap naar een volwaardig bedrijvenpanel is een meer algemene bedrijvenpeiling, waarmee in de eerste plaats beleidsrelevante informatie bij bedrijven wordt verzameld en die in de tweede plaats bedrijven inzicht geeft in het nut van deelname aan een toekomstig bedrijvenpanel.

1.2 Vraagstelling

De volgende onderwerpen komen in deze bedrijvenpeiling aan de orde:

1. Hoe waardeert het Dordtse bedrijfsleven de traditionele aspecten van het vestigingsklimaat in Dordrecht?
2. Hoe waardeert het Dordtse bedrijfsleven het voorzieningenniveau als onderdeel van het vestigingsklimaat en welk belang hecht men aan elk onderdeel?
3. Hoe staat het met het slachtofferschap van criminaliteit gericht op bedrijven en hoe staat het met de aangiftebereidheid?
4. Hoe waardeert het Dordtse bedrijfsleven de gemeentelijke dienstverlening? En hoe bekend zijn diverse lokale beleidsinitiatieven?

5. Hoe vervullen bedrijven vacatures voor laaggeschoold personeel, wat weet men in dat verband van bepaalde regelingen en wat verwachten bedrijven op het gebied van arbeidsmarktbeleid van de gemeente?
6. Wat is het eindoordeel van Dordtse bedrijven over het ondernemingsklimaat in de gemeente Dordrecht?

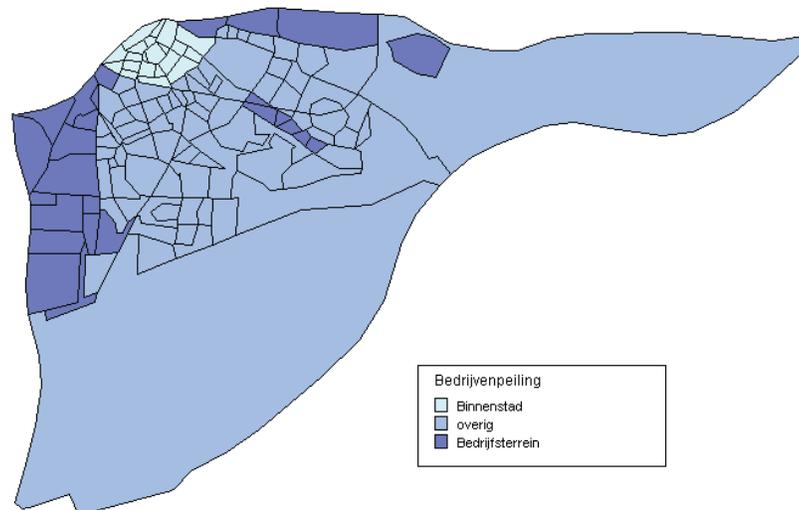
Het onderzoek levert een betrouwbaar beeld van de waardering door Dordtse bedrijven van het Dordtse ondernemingsklimaat in de volle breedte, van wenselijk geachte verbeteringen daarin en van verwachtingen van gemeentelijk beleid op dit punt.

1.3 Respons en weging

De steekproef uit het bedrijvenregister baseerden we op ervaringscijfers wat betreft respons, gewenste mogelijkheden in het beoogde bedrijvenpanel tot verbijzondering naar drie onderscheiden locaties (binnenstad, bedrijventerreinen en overig Dordrecht, zie figuur 1.1), twee grootteklassen (minder dan tien en tien of meer werkzame personen) en een inschatting van de deelnamebereidheid aan het beoogde bedrijvenpanel. Op basis hiervan kwamen we tot een 35% steekproef van de ruim 2.900 bedrijven met minder dan tien werkzame personen, terwijl we de ruim 500 bedrijven met tien of meer werkzame personen integraal benaderden. In totaal komt de steekproef daarmee op bijna 1.600 bedrijven.

De bedrijven ontvingen een schriftelijke enquête met een begeleidende brief. Bedrijven die de lijst niet binnen twee weken terugstuurden kregen een herinneringskaartje. In totaal stuurden 371 bedrijven het enquêteformulier ingevuld terug (respons 23,4%). Vanwege de oververtegenwoordiging van de grotere bedrijven uit de binnenstad en van bedrijventerreinen, kozen we voor een weging naar bedrijfsomvang en -locatie. Antwoorden van respondenten van de kleinere bedrijven van bedrijventerreinen verhoogden we met een factor 1,57; die van de grote bedrijven uit de binnenstad verlaagden we met een factor 0,33 (zie bijlage 2). De overige weegfactoren liggen tussen deze twee uitersten in.

Figuur 1.1 De drie deelgebieden binnenstad, bedrijventerrein en overig Dordrecht

1.4 Leeswijzer

In het eerstkomende hoofdstuk ligt de nadruk op de locatiefactoren in Dordrecht. We richten ons eerst op de meer traditionele aspecten van het vestigingsklimaat, daarna bekijken we de waardering van het voorzieningenniveau en het woningaanbod. In de hoofdstukken 3 tot en met 6 verschuift de focus naar vier andere aspecten van het ondernemersklimaat. Achtereenvolgens behandelen we de veiligheid, de gemeentelijke dienstverlening, de lokale beleidsinitiatieven en de arbeidsmarkt. In hoofdstuk 7 bespreken we het totaaloordeel van ondernemers over het ondernemersklimaat in de gemeente Dordrecht. In hoofdstuk 8 ten slotte plaatsen we de resultaten in perspectief door ze te vergelijken met die uit andere metingen.

2 Vestigingsklimaat

Voor bedrijven aantrekkelijke locaties beschikken over zowel een goed vestigingsklimaat. Bij een goed vestigingsklimaat draait het enerzijds om traditionele aspecten als bereikbaarheid, voldoende parkeermogelijkheden, een nette uitstraling van de omgeving en voldoende aanbod van geschoold personeel. Anderzijds vraagt een goed vestigingsklimaat om een hoog voorzieningenniveau. Dit bestaat uit mogelijkheden om met zakenpartners buiten de deur te eten, voldoende hotel- en congresfaciliteiten, culturele en recreatieve voorzieningen alsmede woningen voor het personeel. Hoe zijn de Dordtse ondernemers over beide aspecten van het vestigingsklimaat te spreken? Waaraan moet de gemeente meer aandacht schenken volgens ondernemers?

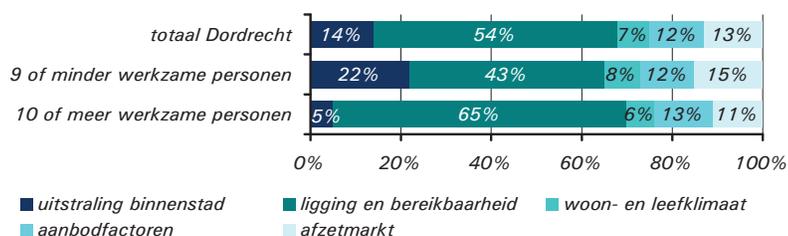
2.1 Traditioneel vestigingsklimaat

Bij het bepalen van het huidige vestigingsklimaat spelen twee zaken een rol: hoe belangrijk vinden ondernemers dat verschillende aspecten van het vestigingsklimaat goed op orde zijn en welke score kent men er vervolgens aan toe? In deze paragraaf gaan we eerst in op het belang, daarna op de waardering.

Ligging en bereikbaarheid

We vroegen de bedrijven naar de factoren die Dordrecht voor hun bedrijf een aantrekkelijke vestigingsgemeente maakt. Vooral de ligging en bereikbaarheid van Dordrecht – op het knooppunt van snelwegen en rivieren – maakt de gemeente een aantrekkelijke vestigingsplaats (figuur 2.1). Voor grote bedrijven geldt dit nog in sterkere mate dan voor kleine bedrijven (65% versus 43%). De kleinere bedrijven hechten meer belang aan de cultuurhistorische uitstraling van de Dordtse binnenstad. De overige drie aspecten die Dordrecht aantrekkelijk maken zijn (in volgorde van afnemend belang): afzetmarkt (zoals bevolkingsomvang, toeristisch potentieel), aanbodfactoren (personeel, leveranciers, onderaannemers) en woon- en leefklimaat (winkels, horeca, woningaanbod).

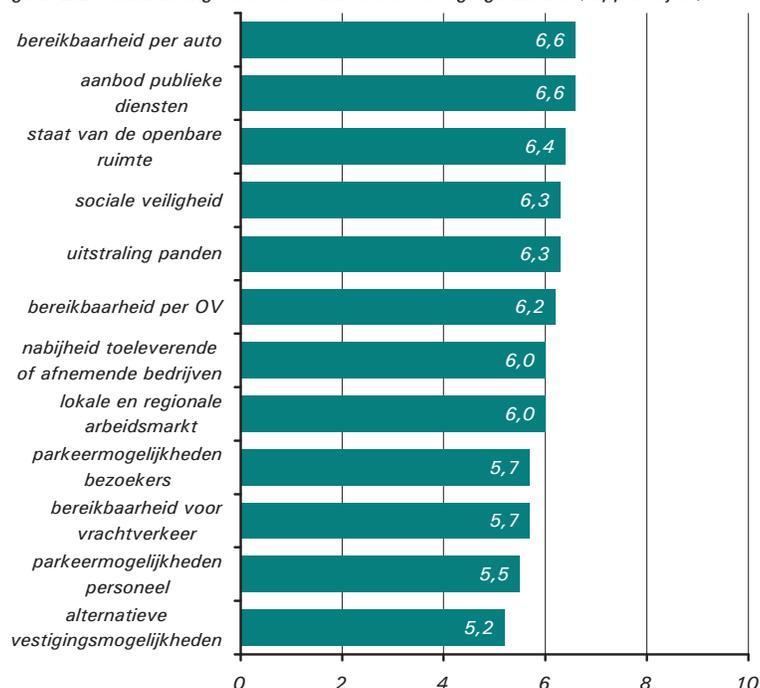
Figuur 2.1 Aspecten die van Dordrecht een aantrekkelijke vestigingsplaats maken

Waardering

Het traditionele vestigingsklimaat bestaat uit verschillende indicatoren, zoals bereikbaarheid, parkeermogelijkheden, veiligheid en arbeidsmarkt. Van de 12 voorgelegde indicatoren scoort Dordrecht als geheel de hoogste rapportcijfers voor de bereikbaarheid van het bedrijfspand per auto (6,6) en het aanbod van publieke diensten (scholen, zorg en welzijn, een 6,6). De laagste cijfers kennen bedrijven toe aan de aanwezigheid van geschikte alternatieve vestigingsmogelijkheden (5,2) en de parkeermogelijkheden voor het eigen personeel (5,5; zie figuur 2.2).

Figuur 2.2 Waardering voor het traditionele vestigingsklimaat (rapportcijfer)

Bedrijven in de drie deelgebieden – binnenstad, bedrijventerrein en overig Dordrecht – beoordelen de afzonderlijke aspecten van het vestigingsklimaat verschillend. De ontevredenheid onder bedrijven in de binnenstad blijkt vooral voort te komen uit de matige:

- parkeermogelijkheden voor zowel het eigen personeel als de bezoekers;
- bereikbaarheid voor het vrachtverkeer en auto;
- beschikbaarheid van geschikte alternatieve vestigingsmogelijkheden.

2.2 Voorzieningsniveau

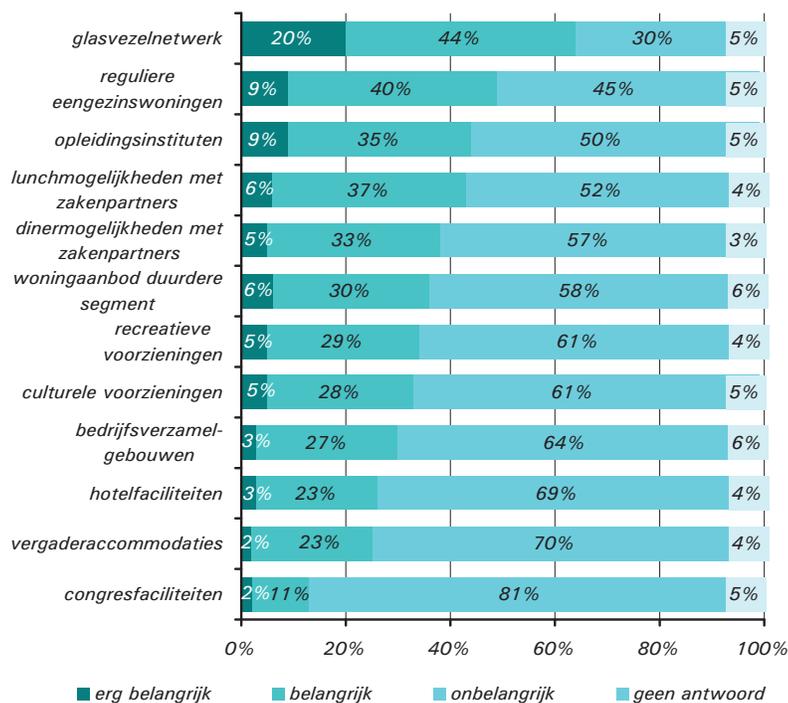
In deze paragraaf gaan we in op drie vragen. Welke voorzieningen vinden ondernemers belangrijk voor het functioneren van hun bedrijf? Hoe waarderen ondernemers de voorzieningen die ze (zeer) belangrijk te vinden? En wat is de aantrekkingskracht van het erfgoed in de omgeving op bedrijven?

Belang

De aanwezigheid van het glasvezelnetwerk vinden ondernemers verreweg het belangrijkste voor het functioneren van hun bedrijf (65%, zie figuur 2.3). Van de ondernemers op een bedrijventerrein vindt zelfs 75% dit (erg) belangrijk. Een snelle en betrouwbare internetverbinding is van belang voor een goede bedrijfsvoering.

Ook het aanbod van opleidingsinstituten en reguliere eengezinswoningen achten veel ondernemers van groot belang. Voor de grotere bedrijven is dit nog belangrijker dan voor kleinere, wat overigens voor bijna alle aspecten opgaat. De kleinere bedrijven hechten – vergeleken met de grotere – alleen evenveel waarde aan het aanbod van vergaderaccommodaties en culturele en recreatieve voorzieningen. Vergaderfaciliteiten en culturele voorzieningen in de eigen gemeente vinden ondernemers overigens relatief onbelangrijk voor hun bedrijf.

Figuur 2.3 Belang van aspecten voorzieningenniveau

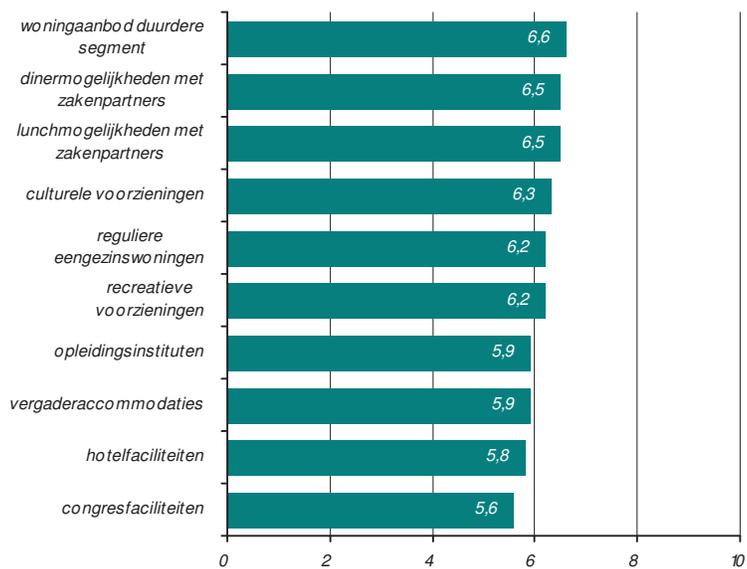
Waardering

We bekijken alleen het oordeel van de ondernemers die een voorziening als (zeer) belangrijk aanduiden. Die bedrijven geven voor de meeste aspecten van het Dordtse voorzieningenniveau een cijfer dat rond de zes ligt. Ze zijn het meest tevreden over de dinermogelijkheden met zakelijke klanten (figuur 2.4). Ook over de lunchmogelijkheden en het woningaanbod in het duurdere segment zijn zij redelijk goed te spreken. Voorzieningen die slechts een kleine groep ondernemers van belang acht, zoals congres- en hotelfaciliteiten en in mindere mate goede vergaderaccommodaties, krijgen ook een laag rapportcijfer.

De beoordeling van het voorzieningenniveau varieert nauwelijks met de omvang van het bedrijf. De grote bedrijven zijn iets minder negatief over de congres- en vergaderaccommodaties (+0,2 en +0,3). Kleine bedrijven oordelen hoger (+0,6) over het woningaanbod in het duurdere segment.

Bedrijven in de binnenstad zijn, vergeleken met ondernemers op een bedrijventerrein, juist zeer ontevreden over het aanbod van de congres-, vergader- en hotelfaciliteiten (met rapportcijfers van 4,9; 5,3 en 5,2).

Figuur 2.4 Waardering voorzieningenniveau (rapportcijfer)

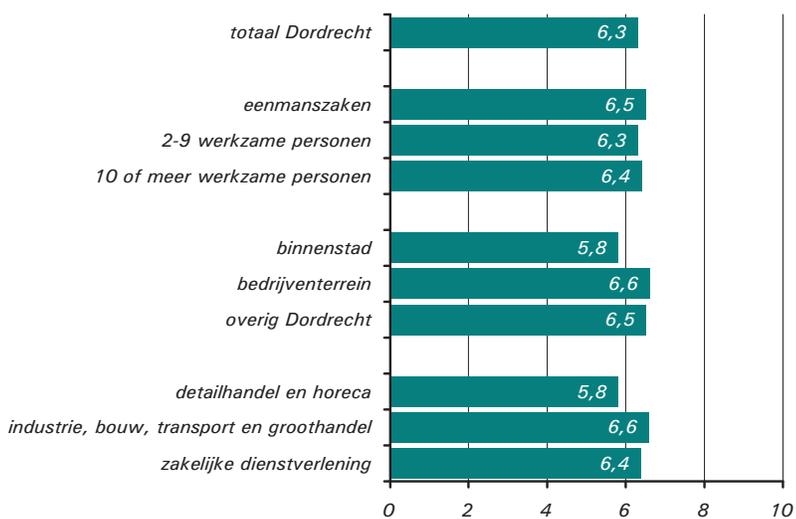

Toelichting: Dit betreft alleen het oordeel van de bedrijven die de betreffende voorziening (heel) belangrijk vinden.

Waardering vestigingsklimaat

Ondernemers in Dordrecht kennen een 6,3 toe aan het vestigingsklimaat. Bedrijfslocatie, -omvang en -branche blijken het oordeel over het vestigingsklimaat te beïnvloeden (figuur 2.5). Ondernemers op de bedrijventerreinen zijn het meest tevreden (gemiddeld oordeel 6,6); gevolgd door de ondernemers uit het deelgebied overig Dordrecht (6,5). Ondernemers in de binnenstad zijn het minst te spreken over het totale vestigingsklimaat (5,8). Dit is in lijn met het verschillen per branche. Industrie-, bouw-, transport- en groothandelbedrijven kennen een 6,6 toe; de detailhandel- en horecabedrijven een 5,8.

Figuur 2.5 Waardering totale vestigingsklimaat (rapportcijfer)

We kunnen de tevredenheid over het vestigingsaanbod ook uitsplitsen naar de omvang van het bedrijf: bedrijven met minder dan tien werkzame personen ('kleine bedrijven') versus bedrijven met tien of meer werkzame personen ('grotere bedrijven'). De grotere bedrijven geven dan een vergelijkbare beoordeling van het vestigingsklimaat: 6,4 versus 6,3. De eenmanszaken kennen een iets hoger cijfer toe, een 6,5.

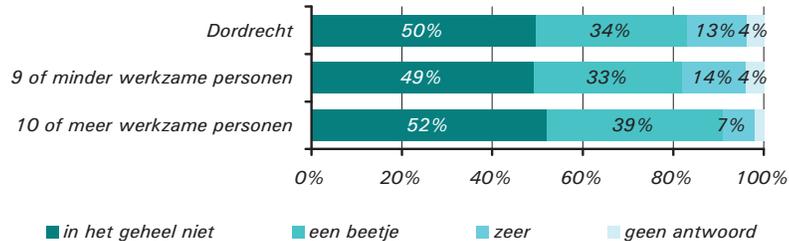
Aantrekkingskracht Dordtse binnenstad, Kinderdijk, Biesbosch

De belangrijkste recreatieve voorzieningen in de Drechtsteden, de Dordtse binnenstad, Werelderfgoed Kinderdijk en Nationaal Park de Hollandse Biesbosch, vallen onder het label 'Hollands Glorie'. Dergelijke nationaal en internationaal erkende monumenten kunnen een aantrekkingskracht uitoefenen op ondernemers.

De meeste ondernemers in de Drechtsteden geven aan niet veel belang te hechten aan de recreatieve voorzieningen. Ook de aanwezigheid van het 'Hollands Glorie'-erfgoed draagt slechts in beperkte zin bij aan het besluit om het bedrijf in de regio te vestigen (zie figuur 2.6). Voor de helft van zowel de kleine (49%) als de grote (53%) ondernemers speelde het erfgoed in het geheel geen rol bij het besluit om zich in Dordrecht te vestigen. Voor 34% van de bedrijven speelde de aanwezigheid van het erfgoed een beetje een rol, en bij 13% zeer.

De bedrijven in de binnenstad vormen hierop een uitzondering: 22% geeft aan dat het erfgoed een zeer belangrijke rol speelde in de vestigingsplaatskeuze. Erfgoed heeft blijkbaar vooral een toegevoegde waarde wanneer het helpt om de eigen doelgroep aan te trekken.

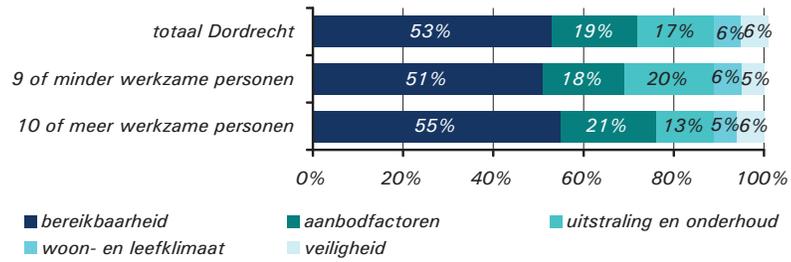
Figuur 2.6 Mate waarin erfgoed bijdraagt aan vestigingskeuze in de regio

2.3 Verbeterpunten

De bereikbaarheid verdient, volgens zowel de kleinere als grotere bedrijven, blijvend aandacht van de gemeente. Meer dan de helft van de antwoorden op de vraag: "Welke aspecten van het vestigingsklimaat verdienen volgens u met prioriteit aandacht van de gemeente?" heeft betrekking op het verbeteren van de bereikbaarheid (figuur 2.7). De helft van alle opmerkingen rondom bereikbaarheid komt voort uit parkeerproblematiek. Vooral kleine bedrijven (inclusief schippers die staan ingeschreven als zelfstandig ondernemer) zien graag meer ligplaatsen in de havens.

Figuur 2.7 Aspecten van het vestigingsklimaat die gemeentelijke aandacht verdienen

De behoefte aan betere aanbodfactoren bestaat vooral uit de wens naar meer (hogere) opleidingen in Dordrecht. Aspecten rondom het woon- en leefklimaat alsmede de veiligheid (inclusief criminaliteit) worden relatief weinig genoemd.

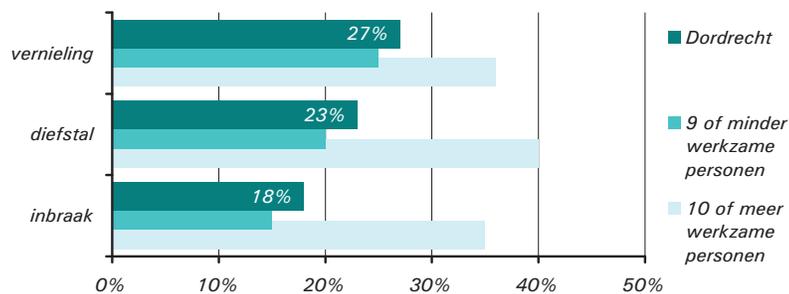
3 Veiligheid en criminaliteit

Bedrijven liggen het liefste in een veilige omgeving, zonder diefstallen, inbraken en vernielingen. Biedt Dordrecht een dergelijk veilig milieu? En wat is de bereidheid onder ondernemers om aangifte te doen bij de politie?

3.1 Slachtoffer van criminaliteit

Grote bedrijven krijgen twee keer zo vaak te maken met criminaliteit als kleine bedrijven (figuur 3.1). Dit geldt in ieder geval voor het aantal gevallen van diefstal en inbraak. Ondernemers in de binnenstad blijken vooral kwetsbaar te zijn voor diefstal en vernieling; bij vestigingen op bedrijventerreinen wordt vaker ingebroken.

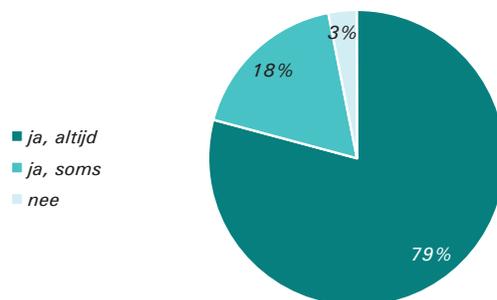
Figuur 3.1 Slachtoffer van criminaliteit in 2006, 2007 of 2008

3.2 Aangiftebereidheid

Het merendeel van de ondernemers doet altijd aangifte of zou dat altijd doen (figuur 3.2). Hierbij zijn geen verschillen tussen ondernemers op verschillende locaties. Als er al een groep is die vaker geen aangifte doet, dan zijn dat de kleinere ondernemers: 4% laat de aangifte achterwege (ten opzichte van geen enkele grotere ondernemer).

Figuur 3.2 Bereidheid om aangifte te doen van criminaliteit

Van kleine diefstallen wordt het vaakst geen aangifte gedaan (3,5% van de bedrijven waar daadwerkelijk iets is gestolen, laat dit achterwege), van inbraak doet men altijd aangifte.

De enkeling die geen aangifte doet, geeft hiervoor als belangrijkste reden dat het niets oplevert (68%), gevolgd door het argument dat het teveel tijd kost (49%). De reden "ik kan geen moment weg uit mijn bedrijf" wordt slechts door een enkeling gebruikt (5%).

4 Gemeentelijke dienstverlening

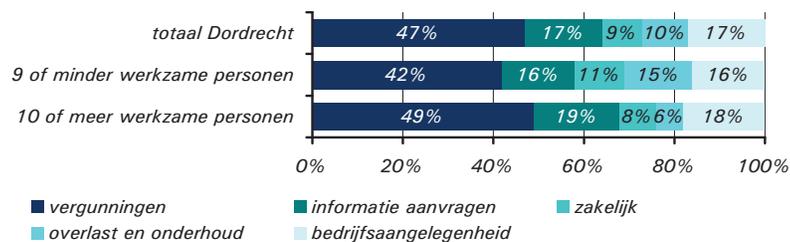
Ongeveer vier op de tien ondernemers heeft de afgelopen drie jaar contact gehad met de gemeente Dordrecht voor het functioneren van het eigen bedrijf. Waarom zoeken ze dit contact? Op welke wijze vinden de contacten anders dan die voor een vergunningsaanvraag plaats? En welke waardering kennen ze aan het contact met de gemeente toe?

4.1 Contacten

Ondernemers hebben vooral contact met de gemeente Dordrecht over vergunningen. Hierbij ligt de nadruk op de parkeervergunning. Bijna een kwart van de respondenten (23%) geeft aan hiervoor in de laatste drie jaar contact te hebben gehad met de gemeente. Daarna volgen bouwvergunning (12%), milieuvergunning (7%) en exploitatievergunning (4%). De bedrijven met meer dan tien medewerkers treden twee keer tot vier zo vaak met de gemeente in contact voor bouw- en milieuvergunningen dan kleinere bedrijven.

Naast vergunningen zijn er nog andere contactredenen. Figuur 4.1 geeft hiervan een indicatief overzicht. Iets minder dan een op de vijf contacten komt voort uit interne bedrijfsaangelegenheden (verhuizingen, uitbreidingen, overnames). Het uitwisselen van informatie neemt een vergelijkbaar aandeel in beslag. Het melden van overlast en achterstallig onderhoud alsmede het onderhouden van zakelijke (acquisitie) contacten gebeurt vaker door kleine bedrijven dan door de bedrijven met tien of meer werkzame personen.

Figuur 4.1 Redenen voor contact met de gemeente Dordrecht

Bedrijven konden aangeven op welke andere wijze ze – buiten het aanvragen van een vergunning om – contact hebben gehad met de gemeente. Vier op de tien ondernemers geeft aan nog op andere manieren contact te hebben gehad met de gemeente. Van deze contacten blijken de meeste via het ondernemersloket te gaan, waarbij de telefoon het populairste medium is: 47% van de ondernemers die contact zoeken gebruikt de telefoon, terwijl 19% van de ondernemers langskomt. Het E-loket is met 32% populairder dan het persoonlijke contact, vooral onder kleinere ondernemers. De grotere ondernemers maken juist meer gebruik van het persoonlijke contact met het ondernemersloket.

Tot slot geeft ruim een kwart van de ondernemers aan dat ze ook wel eens op een andere wijze in contact treden met de gemeente. Denk hierbij aan rechtstreeks overleg met specifieke diensten en afdelingen, zoals de milieudienst, het grondbedrijf en openbare werken of bijvoorbeeld vanuit de winkeliersvereniging. De meerderheid van de ondernemers, die aangaven op andere wijze contact te hebben met de gemeente, interpreteerden deze vraag (enquêtevraag 16) overigens verkeerd. Zij gaven aan waarom zij contact hadden met de gemeente, niet op welke wijze.

4.2 Waardering

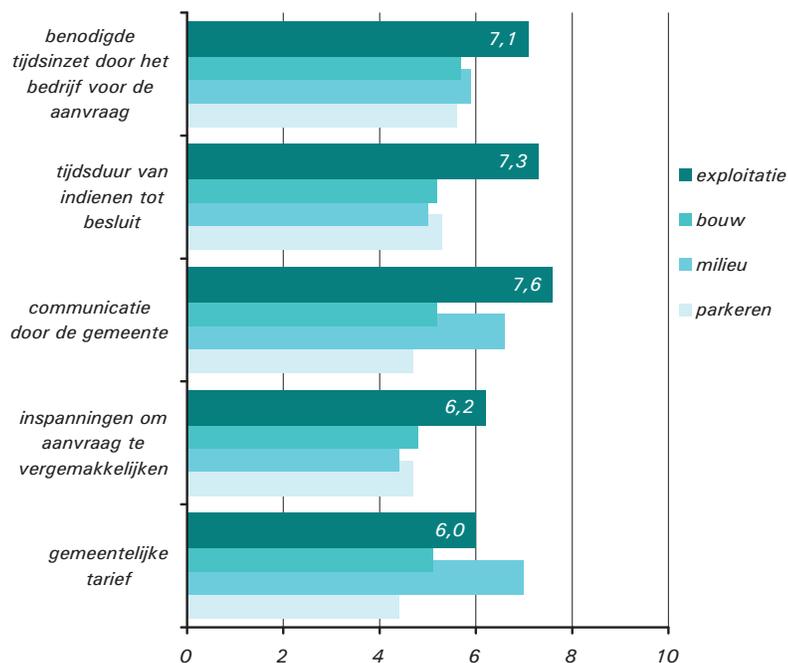
Ondernemers kennen een laag cijfer toe aan de totale gemeentelijke dienstverlening: gemiddeld een 5,7. Zij zijn hierin vrijwel unaniem. Het oordeel van de kleine bedrijven wijkt weinig af van dat van de grote bedrijven. Ook de verschillen per branche zijn klein: industrie, bouw, transport en groothandel komen gemiddeld uit op een 5,8 en detailhandel en horeca op een 5,6. Locatie leidt nog tot de grootste verschillen. Ondernemers in de binnenstad zijn het minst tevreden (5,6), die van de bedrijventerreinen het meest (6,0).

In deze paragraaf gaan we dieper in op het oordeel over de gemeentelijke dienstverlening. Eerst bekijken we de dienstverlening ten aanzien van vergunningen. Daarna bekijken we een 18-tal andere aspecten van het contact tussen bedrijfsleven en gemeentelijke overheid.

Vergunningenaanvraag

Over het geheel genomen kennen bedrijven lage rapportcijfers toe voor het aanvragen van bouw-, milieu-, en/of parkeervergunningen (figuur 4.2). De meeste cijfers liggen net iets onder en boven de vijf. Alleen bij de aanvraag van een exploitatievergunning zijn ondernemers tevreden over de afhandeling door de gemeente. Deze aanvraag wordt in korte tijd behandeld, de gemeente communiceert er duidelijk over en de aanvraag kost het bedrijf zelf relatief weinig tijd. Alleen de bedrijven die een milieuvergunning aanvragen zijn op één aspect positiever, namelijk over het geldende gemeentelijke tarief.

Figuur 4.2 Waardering voor vergunningsaanvraagtraject (rapportcijfer)

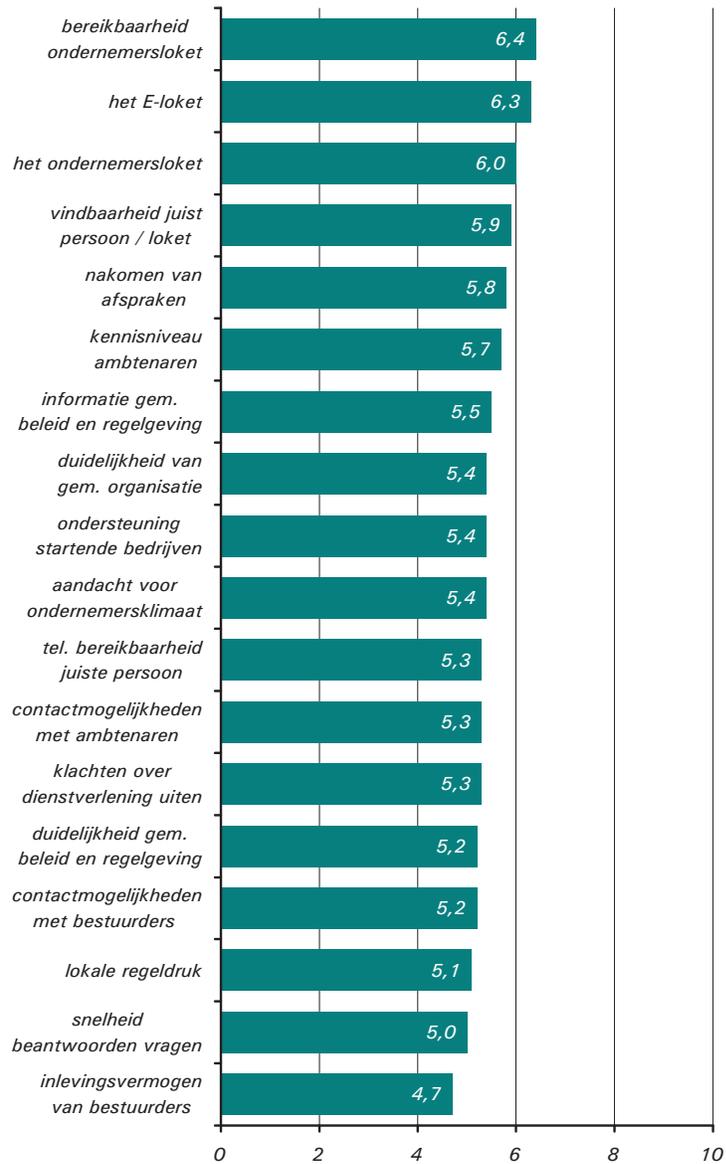
Ondernemers kennen lage cijfers toe aan het traject voor het aanvragen van een parkeervergunning (tussen de 4,4 en 5,6). Aangezien de parkeervergunning het meest wordt aangevraagd, verdient deze lage score extra aandacht.

Het aantal bedrijven dat recentelijk een milieu- of exploitatievergunning aanvraag, is feitelijk te klein om nader uit te splitsen naar bedrijfsomvang. Voor de bouw- en parkeervergunning kan dit wel. Bedrijven met tien of meer werkzame personen blijken dan positiever te zijn dan de kleinere bedrijven (het gemiddelde over de vijf aspecten ligt op 5,0 versus 5,6 voor de bouwvergunning en 4,9 versus 5,5 voor de parkeervergunning).

Oordeel overige aspecten

We vroegen de bedrijven tevens naar hun oordeel over 18 andere aspecten van de gemeentelijke dienstverlening voor bedrijven, waarbij het functioneren van de gemeentelijke organisatie (loketten, ambtenaren en bestuur) centraal stond (figuur 4.3).

Figuur 4.3 Waardering gemeentelijke dienstverlening (rapportcijfer)

Op de meeste onderdelen liggen de scores onder de zes. Alleen het functioneren van het E-loket en (de bereikbaarheid van) het ondernemersloket liggen hierboven. Ver onder het gemiddelde ligt het inlevingsvermogen van bestuurders (rapportcijfer 4,7), de snelheid voor het beantwoorden van vragen (5,0), de lokale regeldruk (5,1) en de duidelijkheid over gemeentelijk beleid en regelgeving (5,2).

De grotere bedrijven blijken, in vergelijking met de kleinere, positiever te oordelen over deze 18 aspecten. Zij zijn vooral beter te spreken over de contactmogelijkheden met ambtenaren en bestuurders (6,0 versus 5,2 en 5,9 versus 5,1) en de ondersteuning aan startende bedrijven (5,9 versus 5,3).

Op een drietal aspecten analyseerden we ook de score voor drie branches: detailhandel en horeca; industrie, bouw, transport en groothandel en zakelijke dienstverlening. De detailhandel en horeca is relatief goed te spreken over (de bereikbaarheid van) het ondernemersloket. Over de ondersteuning van de startende bedrijven zijn alle drie branches minder tevreden.

We eindigen dit hoofdstuk met een opvallende uitkomst. We weten welke bedrijven in de laatste twee jaar contact hebben gehad met de gemeente Dordrecht. Dit ging telefonisch of persoonlijk met het ondernemersloket en via het E-loket. Bedrijven die daadwerkelijk deze vorm van contact hebben gehad, geven een positiever oordeel over dit onderdeel van de gemeentelijke dienstverlening dan de bedrijven die niet (concreet) aangeven dit contact te hebben gehad. Voor de bereikbaarheid van het ondernemersloket is dit verschil nog verwaarloosbaar, maar voor het functioneren van het ondernemersloket (+0,9) en het E-loket (+0,5) is het groter. Blijkbaar wordt de waardering van ondernemers voor de gemeentelijke dienstverlening meer beïnvloed door een negatieve beeldvorming dan door feitelijke ervaringen.

5 Lokale beleidsinitiatieven

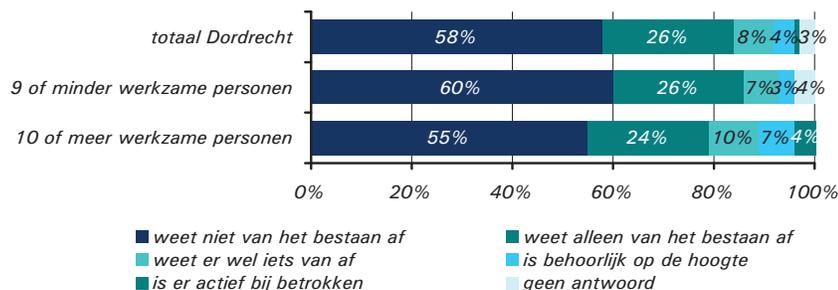
De gemeente Dordrecht beschikt over diverse beleidstrajecten die ondernemers kunnen helpen bij het laten functioneren van hun bedrijf. Maar in hoeverre kennen ondernemers initiatieven als de Economische Adviesraad Dordrecht en het Mentor Project Dordrecht? En hoe beoordelen ondernemers dit lokale economische beleid, zoals het beleid voor herstructurering van bedrijfslocaties, startende ondernemers en de regionalisering?

5.1 Bekendheid

De lokale beleidsinitiatieven die we aan ondernemers voorlegden, kunnen niet rekenen op een grote bekendheid onder Dordtse ondernemers. Als er al een groep ondernemers is die redelijk tot goed op de hoogte is van het bestaan van de Economische Adviesraad Dordrecht (EAD), dan is het de grote ondernemer (figuur 5.1).

Van de door de EAD ontwikkelde initiatieven, is Kenniskring Drechtsteden de bekendste. Iets minder dan de helft van alle grote bedrijven kent dit initiatief. De grotere ondernemers kennen twee andere EAD-projecten (Dordtse Doeners en Innovatie Stimulans Dordrecht) minder goed (26% en 27%). De grotere bekendheid van het EAD onder grotere bedrijven leidt ertoe dat zij ook vaker minimaal een keer de website van het EAD bezochten (22% versus 14%).

Figuur 5.1 Bekendheid Economische Adviesraad Dordrecht

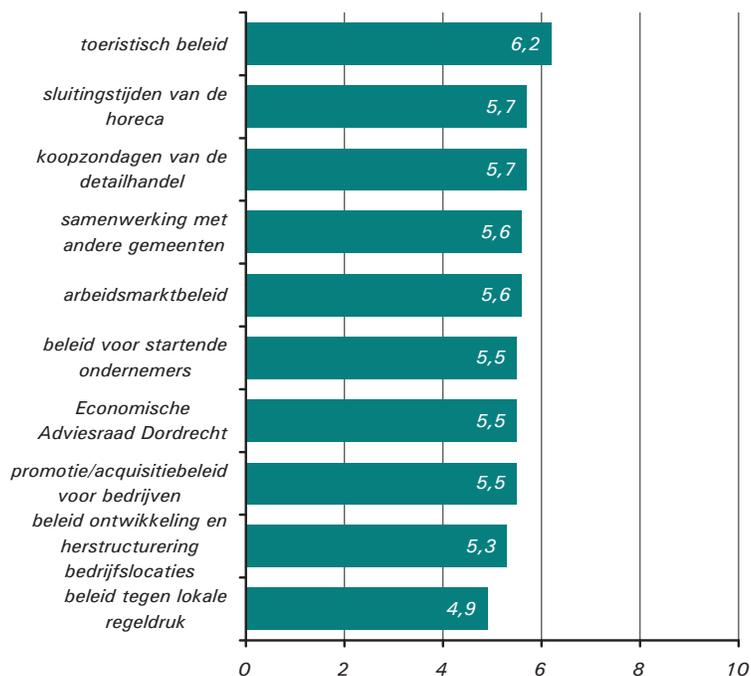

Het Mentor Project Dordrecht is onbekend onder bijna negen van de tien ondernemers; hierin is geen onderscheid naar bedrijfsomvang.

5.2 Waardering

De gemeente Dordrecht voert op verschillende terreinen beleid om het vestigings- en ondernemersklimaat te verbeteren. De Dordtse ondernemers kennen hieraan redelijk lage scores toe (figuur 5.2). Ze zijn nog het meest positief over het gevoerde toeristisch beleid, de koopzondagen van de detailhandel en de sluitingstijden van de horeca. Het minst positief zijn zij over het huidige beleid om de lokale regeldruk te verminderen alsmede het beleid voor de ontwikkeling en herstructurering van bedrijfslocaties.

Figuur 5.2 Waardering gemeentelijke beleidsinitiatieven (rapportcijfer)

Bedrijven met tien of meer werkzame personen blijken vaker tevreden te zijn met het gemeentelijke beleid dan de kleinere bedrijven, alhoewel ook deze rapportcijfers nauwelijks boven de zes uitkomen. Zij zijn vooral positiever over:

- het toeristische beleid;
- sluitingstijden van de horeca;
- de samenwerking met andere gemeenten en
- koopzondagen van de detailhandel.

Ondernemers in de binnenstad zijn iets meer tevreden over het gemeentelijke beleid voor de sluitingstijd van de horeca en de koopzondagen van de detailhandel. De bedrijven in de binnenstad kennen aan beide aspecten een 5,9 toe. De cijfers van de bedrijven op het bedrijventerrein en uit overig Dordrecht op beide aspecten liggen tussen de 5,4 en 5,8.

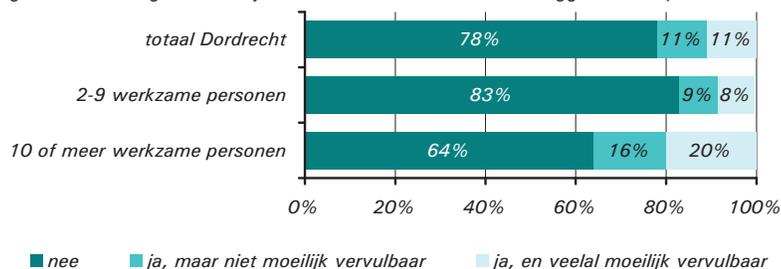
6 Arbeidsmarkt

Zowel gemeenten als bedrijven hebben veel baat bij een goed functionerende arbeidsmarkt. Gemeenten zien graag een zo klein mogelijk aantal uitkerings- en bijstandsgerechtigden. Hiervoor zijn verschillende regelingen en vormen van ondersteuning geïntroduceerd. Bedrijven (met uitzondering van eenmanszaken, die we in dit hoofdstuk buiten beschouwing laten) kunnen zonder geschikt personeel evenmin goed functioneren. Hebben bedrijven vaak problemen met het vervullen van vacatures? In hoeverre zijn werkgevers bereid om werknemers met behulp van de gemeentelijke regelingen aan te nemen? En welke verwachtingen hebben ze van de gemeente?

6.1 Vacatures

Grote bedrijven hebben, vergeleken met kleine bedrijven, twee keer zo vaak geregeld vacatures voor laaggeschoold personeel (figuur 6.1). En iets meer dan de helft van die vacatures kunnen zij moeilijk vervullen. Bedrijven in de industrie- en bouwsector worden hier vooral mee geconfronteerd.

Figuur 6.1 *Geregeld (moeilijk vervulbare) vacatures voor laaggeschoold personeel*

Interne opleiding

Om de vacatures voor laaggeschoold personeel zo goed mogelijk te vervullen, kunnen bedrijven werknemers aannemen die niet aan alle kwalificaties voldoen. Door het aanbieden van een interne opleiding kan dit personeel de gewenste vaardigheden worden bijgebracht.

Aangezien bedrijven met tien of meer werkzame personen vaker worden geconfronteerd met moeilijk vervulbare vacatures, is het begrijpelijk dat zij vooral gebruik maken van een aanvullende opleiding. Ruim de helft van de grote bedrijven leidt personeel op dat niet aan alle eisen voldoet (57%). Driekwart van hen biedt stageplaatsen aan tegenover een derde van de kleine bedrijven. Onder de kleinere bedrijven liggen deze percentages op 33% en 34%.

Onder de bedrijven die nog geen stageplaats aanbiedt, is de intentie om dit te gaan doen vrij gering. Iets meer dan 15% wil dat wel gaan doen.

6.2 Werkgeversservicepunt

De gemeente Dordrecht beschikt over het Werkgeversservicepunt (WSP). Hierin werken CWI, UWV en Sociale Dienst Drechtsteden (SDD) samen om de vraag naar personeel van bedrijven in de regio en het aanbod aan uitkeringsgerechtigden bij elkaar te brengen. Ook de Dordrechtse Ondernemersvereniging (DOV), Drechtwerk en het Ondernemersloket zijn partners in het WSP.

Bijna een kwart (23%) van de bedrijven kent het WSP en 3% van de bedrijven maakt er gebruik van. De detailhandel en de horeca maken vooral gebruik van het WSP (5%). Van de grotere bedrijven die er nu nog geen gebruik van maken, overweegt 70% er in de nabije toekomst gebruik van te gaan maken. Onder de kleine ondernemers ligt dit op 47%.

Niet alle bedrijven willen dus gebruik maken van het WSP. Waarom niet? Niet het functioneren van het WSP, maar de eigenschappen van de uitkeringsgerechtigden wordt als belangrijkste reden genoemd. Eenderde voert het te lage kennisniveau van uitkeringsgerechtigden als reden op. Eenzelfde groep zoekt liever zelf naar geschikt personeel.

6.3 Aannemen (bijstands)uitkeringsgerechtigden

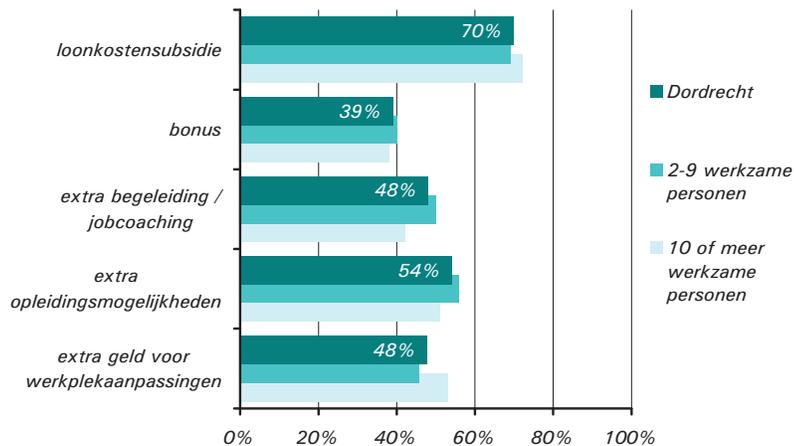
Er zijn diverse regelingen om het aannemen van uitkeringsgerechtigden door bedrijven te bevorderen. Hier gaan we in op de bekendheid, het belang en het gebruik van de vijf regelingen:

- loonkostensubsidie;
- bonus;
- extra begeleiding / jobcoaching;
- extra opleidingsmogelijkheden;
- extra geld voor werkplekaanpassingen.

Bekendheid

Ondernemers zijn bekend met ongeveer de helft van de regelingen (figuur 6.2). Koploper is de loonkostensubsidie, met een bekendheid van 70%. De mogelijkheden voor extra begeleiding en opleiding zijn beter bekend onder de kleinere bedrijven. Grote bedrijven weten meer van de loonkostensubsidies en extra geld voor werkplekaanpassingen.

Figuur 6.2 Bekendheid van gemeentelijke regelingen (% , zonder eenmanszaken)

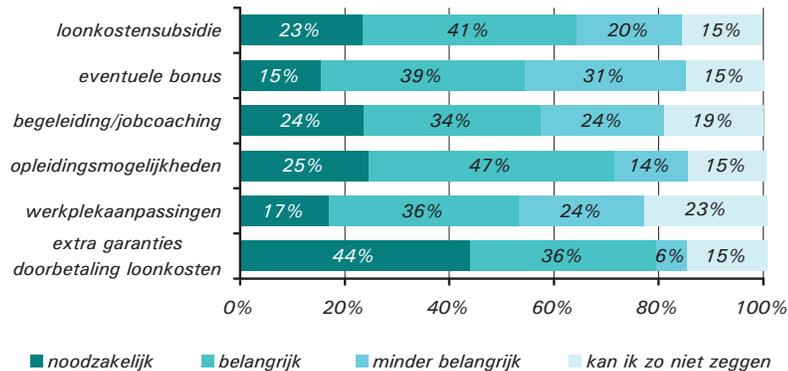
Uitgesplitst naar branche, blijkt de zakelijke dienstverlening het best geïnformeerd over het bestaan van de regelingen.

Belang

Werknemers hechten het meeste belang aan een inmiddels niet meer bestaande regeling: het bieden van extra garanties om de loonkosten door te betalen bij ziekte (figuur 6.3). Bijna 80% vindt dit noodzakelijk (44%) of

belangrijk (36%). Werkplekaanpassingen en bonussen voor het aannemen van uitkeringsgerechtigden staan weliswaar onderaan, maar nog steeds vindt meer dan de helft van de ondernemers deze regelingen noodzakelijk of belangrijk.

Figuur 6.3 Het belang van gemeentelijke regelingen (% , zonder eenmanszaken)

We kijken aanvullend alleen naar de ondernemers die niet van het bestaan van een bepaalde regeling op de hoogte zijn, terwijl ze de regeling wel belangrijk vinden. Immers, lukt het de gemeente om de bekendheid van die regelingen onder deze bedrijven te vergroten, dan zullen zij er vermoedelijk meer gebruik van gaan maken. Het blijkt dat de gemeente de meeste winst behaalt wanneer het de kennis over de regeling voor opleidingsmogelijkheden vergroot. Zo'n 60% van de in potentie geïnteresseerde ondernemers, vooral van de grote bedrijven, weet hier weinig van af.

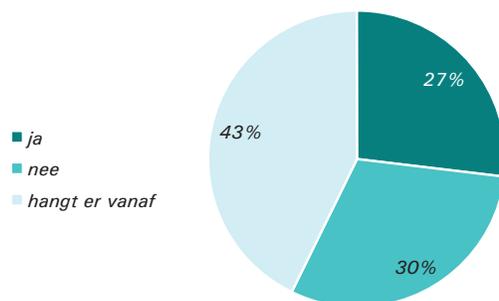
Gebruik

Als ondernemers voor alle vijf financiële en niet-financiële vormen van ondersteuning in aanmerking komen, dan is ruim een kwart bereid om iemand met een (bijstands)uitkering in dienst te nemen (figuur 6.4). Deze bereidheid is groter onder bedrijven met tien of meer werkzame personen (34% versus 24%).

Iets minder dan een op de drie ondernemers neemt in geen geval uitkeringsgerechtigden aan; vier op de tien laat dit afhangen van verschillende factoren. Redenen om, ondanks de bestaande regelingen, toch niet onvoorwaardelijk (bijstands)uitkeringsgerechtigden in dienst te willen nemen zijn:

- afhankelijk van kennis en kunde of ontbreken van vereiste diploma's (43%);
- afhankelijk van de motivatie van de kandidaat en of deze in de organisatie past (25%);
- twijfels over geschiktheid van uitkeringsgerechtigden (zoals zelfstandigheid, inzetbaarheid, representativiteit) (20%);
- te bureaucratisch (7%);
- slechte ervaringen in het verleden (3%) en
- meer informatie nodig (3%).

Figuur 6.4 *Bereidheid om uitkeringsgerechtigden aan te nemen (zonder eenmanszaken)*

Toelichting: Als ondernemers voor alle financiële en niet-financiële vormen van ondersteuning in aanmerking zouden komen

Het verbeteren van het inzicht onder bedrijven over de mogelijkheden en vaardigheden van uitkeringsgerechtigden, kan een bijdrage leveren aan het aannemen van uitkeringsgerechtigden. Veel ondernemers twijfelen nu over de toegevoegde waarde van aangenomen uitkeringsgerechtigden voor hun bedrijf. Zij gaan er soms automatisch van uit dat geen enkele uitkeringsgerechtigde een diploma heeft of over specifieke kennis beschikt.

Als een uitkeringsinstantie een gratis ondersteuningsdienst zou aanbieden die alle soorten risico's buiten het werk voor de werkgever oplost (schuldsanering, privé-problemen, psychische hulp, medische hulp), dan geeft 44% van de werknemers aan dat dit drempelverlagend werkt om een uitkeringsgerechtigde in dienst te nemen. Het (fictieve) aanbod om werkzoekende kandidaten gedurende zes maanden op proef op detacheringbasis aan te nemen, verhoogt dit percentage nauwelijks.

6.4 Verwachtingen

Gemeentelijk beleid om de arbeidsmarkt goed te laten functioneren, heeft het meeste effect wanneer dit gericht wordt aangeboden. Bedrijven (exclusief eenmanszaken) vragen vooral om een gemeente die:

- voldoende (HBO)-opleidingsmogelijkheden aanbiedt waarna de markt vraagt (23 respondenten);
- als intermediair opleidingen en banen op elkaar laat aansluiten, inclusief informatie en begeleiding voor werkzoekenden (15 respondenten);
- een positieve grondhouding heeft in combinatie met een stimulerend en pro-actief beleid (10);
- voor een goed vestigingsklimaat zorgt, met geschikte woningen en recreatieve voorzieningen (8);
- doorgaat op de huidige wijze (5).

Hierbij moeten we overigens opmerken dat slechts de helft van de bedrijven met minimaal één medewerker deze vraag invulden. Hierbij zat geregeld een antwoord bij als 'weet niet' of 'niets'.

7 Ondernemingsklimaat

In de voorgaande hoofdstukken lag het accent telkens op een specifiek aspect van het ondernemingsklimaat: vestigingsklimaat, veiligheid en criminaliteit, gemeentelijke dienstverlening, lokale beleidsinitiatieven en de arbeidsmarkt. Maar hoe beoordelen de bedrijven het ondernemingsklimaat in de gemeente Dordrecht als geheel? Vinden zij de aandacht hiervoor van gemeentelijke zijde de laatste jaren verslechterd of verbeterd? En waaraan zou de gemeente de komende jaren prioriteit moeten geven, als het aan de ondernemers ligt?

7.1 Grote bedrijven op bedrijventerreinen

De grotere bedrijven in Dordrecht kennen aan verschillende aspecten van het ondernemingsklimaat een positiever oordeel toe dan de kleinere. Zij geven meestal ook een hoger rapportcijfer. De score op de verschillende deelaspecten vertaalt zich door naar het algehele oordeel over het ondernemingsklimaat in Dordrecht. Waar alle bedrijven samen op een 6,2 uitkomen, kennen de grotere bedrijven een 6,4 toe (versus een 6,1 door de kleinere bedrijven; dit is vergelijkbaar met het oordeel van eenmansbedrijven).

Kijken we naar de bedrijfslocatie, dan zijn de ondernemers op het bedrijventerrein het positiefst met een 6,5. Ondernemers in de binnenstad kennen als enige een gemiddeld cijfer toe dat onder de zes ligt, namelijk een 5,8. Overig Dordrecht kent een 6,3 toe.

De rapportcijfers per locatie komen goed overeen met de cijfers per branche. De detailhandel en horeca (veelal gevestigd in de binnenstad) geven een 5,9 voor het ondernemersklimaat. De industrie, bouw, transport en groothandel (veelal gelokaliseerd op het bedrijventerrein) komen gemiddeld op een 6,4 uit. Met een 6,1 ligt het oordeel van de zakelijke dienstverlening hier tussenin.

7.2 Gemeentelijke aandacht

Het overgrote deel van de ondernemers beoordeelt de inzet van de gemeente Dordrecht in de afgelopen twee jaar als positief. Meer dan de helft van de respondenten geeft aan dat de gemeentelijke aandacht voor het ondernemingsklimaat gelijk is gebleven (30%) of toegenomen (28%). 'Slechts' 5% vindt die aandacht afgenomen.

7.3 Prioriteit

In het onderzoek vroegen we ondernemers naar uiteenlopende aspecten. Maar welk aspect verdient in de komende jaren de meeste beleidsaandacht? Verreweg de meeste bedrijven zijn vooral gebaat bij een beter vestigingsklimaat, waarbij de nadruk ligt op het verbeteren van de bereikbaarheid (afschaffen van de pollers) en parkeermogelijkheden. Ook vragen ze aandacht voor een beter imago, het aantrekken van toeristen en kwaliteitswinkels, betere mogelijkheden voor werken in de woonwijk en de aanleg van glasvezelkabels.

Na de behoefte om een beter vestigingsklimaat (ruim 150 opmerkingen), volgt op grote afstand de vraag naar een goed arbeidsaanbod (bijna 40 opmerkingen). Ondernemers zien vooral graag hogere beroepsopleidingen naar Dordrecht komen. Een betere gemeentelijke dienstverlening komt op de derde plaats, met ongeveer 25 opmerkingen. Naast een betrouwbare en begripvolle gemeente, vraagt men vooral om minder regels.

Onderwerpen waaraan minder ondernemers prioriteit toekennen zijn veiligheid en criminaliteit (10 opmerkingen), handhaven van de ligplaatsen voor de binnenvaart (7) en nieuwe lokale beleidsinitiatieven (6).

8 Resultaten in perspectief

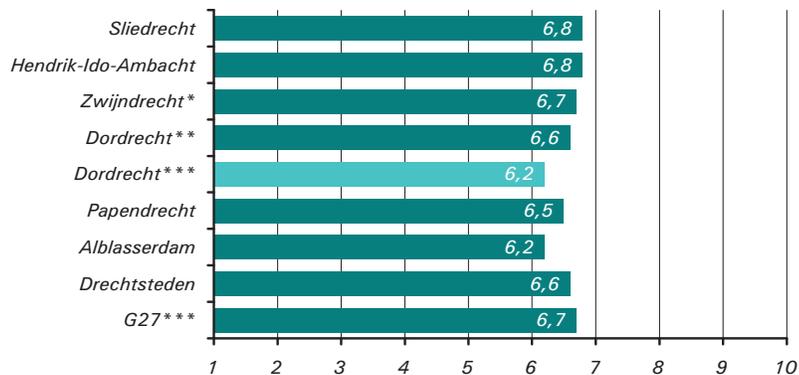
Hoe verhoudt de situatie in Dordrecht zich nu tot die in andere gemeenten? In dit afsluitende hoofdstuk plaatsen we de resultaten van deze bedrijvenpeiling globaal in perspectief. Dit doen we aan de hand van de uitkomsten van de Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat die in opdracht van het Ministerie van Economische Zaken wordt uitgevoerd onder de G31 van het Grote Stedenbeleid en de uitkomsten van peilingen van het ondernemingsklimaat in de andere Drechtsteden gemeenten. We gaan specifiek in op de waardering van het ondernemingsklimaat als geheel en de gemeentelijke dienstverlening.

Ondernemingsklimaat als geheel

Voor de Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat heeft in 2005 een 0-meting plaatsgevonden en in 2007 een tussenmeting. Beide metingen wijzen uit dat de waardering voor het ondernemingsklimaat tussen de G31 gemeenten weinig uiteenloopt. De toegekende rapportcijfers liggen voor vrijwel alle gemeenten tussen de 6 en de 7. In de tussenmeting van 2007 scoort Dordrecht een rapportcijfer 6,6; vrijwel op het gemiddelde van de G31. Slechts twee van de 31 gemeenten kregen voor het ondernemingsklimaat in de gemeente door het lokale bedrijfsleven een 7 toegekend.

Uit het bovenstaande is duidelijk dat het gemeentelijk ondernemingsklimaat anno 2007/2008 zelden gewaardeerd wordt met een 7 of hoger. Dit komt ook naar voren uit de metingen in de andere Drechtsteden (zie figuur 8.1). Het cijfer voor Dordrecht in de onderhavige bedrijvenpeiling (rapportcijfer 6,2) ligt niettemin wel iets lager dan het cijfer voor de meeste andere Drechtsteden.²

Figuur 8.1 Rapportcijfer algemeen ondernemingsklimaat, diverse metingen

Bronnen: OCD, *TNS-NIPO, **OCD en ***Ecorys

Gemeentelijke dienstverlening

Wat geldt voor het gemeentelijk ondernemingsklimaat als geheel geldt in nog sterkere mate voor de gemeentelijke dienstverlening: bedrijven kennen daar nog minder snel een hoog rapportcijfer aan toe. In de Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat liggen de rapportcijfers tussen de 5,5 en de 6,5. Ook de Drechtsteden scoren merendeels cijfers binnen deze range, met een positieve uitschieter voor Slidrecht, van oudsher een

² De verschillen in rapportcijfers worden mede in de hand gewerkt doordat ze uit verschillende metingen komen. Dit geldt ook voor het cijfer voor Dordrecht uit de onderhavige meting in vergelijking tot dat uit de Benchmark Gemeentelijk Ondernemingsklimaat

bedrijvengemeente bij uitstek. De 5,7 van Dordrecht in het onderhavige onderzoek valt binnen de range, zij het aan de onderkant.

Met betrekking tot de gemeentelijke dienstverlening is ook van belang dat de beoordeling daarvan voor een niet onbelangrijk deel een kwestie is van beeldvorming. Bedrijven die de afgelopen twee jaar daadwerkelijk contact met de gemeente hebben gehad geven een positiever oordeel over de dienstverlening dan bedrijven die de afgelopen twee jaar geen contact hebben gehad.

Ten slotte wijst het onderzoek uit dat bedrijven hun relatief lage waardering voor de gemeentelijke dienstverlening zelf kennelijk niet zwaar meewegen in hun totaaloordeel van het ondernemingsklimaat in de gemeente. In dit totaaloordeel heeft het vestigingsklimaat duidelijk een zwaarder gewicht. Dit komt ten eerste tot uiting in de toegekende rapportcijfers: het totaalcijfer voor het ondernemingsklimaat is vrijwel gelijk aan het cijfer voor het vestigingsklimaat en beide zijn beduidend hoger dan dat voor de gemeentelijke dienstverlening. Ten tweede uit zich dit in de gewenste prioriteiten van gemeentelijke aandacht: bedrijven noemen hier vooral aspecten van het vestigingsklimaat en in veel minder mate aspecten van de gemeentelijke dienstverlening.

Bijlagen

Bijlage 1 Representativiteit

Tabel 1 Verdeling van populatie en respons naar bedrijfsomvang en -locatie, alsmede toegepaste weegfactor

	werkzame personen	populatie	respons	weegfactor	respons herwogen	percentage
<i>Binnenstad</i>	<i>1 tot en met 9</i>	<i>1.010</i>	<i>89</i>	<i>1,21</i>	<i>107</i>	
	<i>10 of meer</i>	<i>129</i>	<i>42</i>	<i>0,33</i>	<i>14</i>	<i>33%</i>
<i>bedrijfsterrein</i>	<i>1 tot en met 9</i>	<i>532</i>	<i>36</i>	<i>1,57</i>	<i>57</i>	
	<i>10 of meer</i>	<i>318</i>	<i>76</i>	<i>0,44</i>	<i>34</i>	<i>24%</i>
<i>overig Dordrecht</i>	<i>1 tot en met 9</i>	<i>1.403</i>	<i>103</i>	<i>1,45</i>	<i>149</i>	
	<i>10 of meer</i>	<i>100</i>	<i>25</i>	<i>0,42</i>	<i>11</i>	<i>43%</i>
	<i>1 tot en met 9</i>	<i>2.945</i>	<i>228</i>	<i>1,37</i>	<i>313</i>	<i>84%</i>
	<i>10 of meer</i>	<i>547</i>	<i>143</i>	<i>0,41</i>	<i>58</i>	<i>16%</i>
<i>totaal</i>		<i>3.492</i>	<i>371</i>	<i>1,00</i>	<i>371</i>	<i>100%</i>

Bijlage 2 Vragenlijst bedrijvenpeiling Dordrecht 2008

Onderzoekcentrum Drechtsteden, april 2008

resp.nr.

--	--	--	--

Omdat de vragenlijst automatisch verwerkt wordt, is het belangrijk dat u deze op de juiste manier invult.

- ✓ Vult u de vragenlijst svp in met een **blauwe** of **zwarte** pen
- ✓ Zet u aub het kruisje van uw antwoord **midden** in het hokje en schrijft u uw antwoord aub binnen de lijnen van het daartoe bestemde tekstvak
- ✓ In deze enquête wordt u regelmatig gevraagd een rapportcijfer te geven. Indien u geen mogelijkheid hebt gehad om een oordeel te vormen, kunt u dat onderdeel van de vraag overslaan. Vult u dan niets in.

A. ALGEMENE VRAGEN

1. Hoelang bestaat het bedrijf al?

- minder dan 2 jaar
- 2 tot minder dan 5 jaar
- 5 tot minder dan 10 jaar
- 10 jaar of langer

2. Hoe is uw bedrijf gehuisvest?

- kantoor
- bedrijfspand
- winkel
- aan huis
- anders, nl:

B. VESTIGINGSKLIMAAT IN DORDRECHT

In dit blok stellen wij u een aantal vragen over het vestigingsklimaat in Dordrecht. Allereerst vragen wij u rapportcijfers te geven voor een aantal traditionele aspecten van het vestigingsklimaat en de omgeving van uw bedrijf. Vervolgens komen aspecten van het voorzieningenniveau en het woningaanbod als onderdeel van het vestigingsklimaat aan bod. Ook hier vragen wij u telkens een rapportcijfer te geven, alsmede het belang aan te geven dat u aan het betreffende aspect hecht. Tot slot kunt u door middel van een totaalcijfer en 2 open vragen uw eendoordeel geven over het totale vestigingsklimaat in Dordrecht.

3. Met welk rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht, 10 = uitmuntend) waardeert u de volgende aspecten van het vestigingsklimaat in Dordrecht?

aspecten:	rapportcijfer:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
bereikbaarheid van het bedrijfspand per auto	☐									
bereikbaarheid van het bedrijfspand per OV	☐									
bereikbaarheid voor vrachtverkeer	☐									
nabijheid toeleverende of afnemende bedrijven	☐									
uitstraling panden in directe omgeving	☐									
de sociale veiligheid in de directe omgeving	☐									
parkeermogelijkheden voor personeel	☐									
parkeermogelijkheden voor bezoekers	☐									
staat van de openbare ruimte in directe omgeving bedrijfspand	☐									
beschikbaarheid geschikte alternatieve vestigingsmogelijkheden	☐									
de lokale/regionale arbeidsmarkt	☐									
aanbod publieke diensten (scholen, zorg, welzijn)	☐									

4. Met welk rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht, 10 = uitmuntend) waardeert u de volgende aspecten van het voorzieningenniveau en het woningaanbod in Dordrecht?

aspecten:	rapportcijfer:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
mogelijkheden voor lunch met zakenpartners	☐									
mogelijkheden voor diner met zakenpartners	☐									
aanbod hotelfaciliteiten	☐									
aanbod vergaderaccommodaties	☐									
aanbod congresfaciliteiten	☐									
aanbod culturele voorzieningen	☐									
aanbod recreatieve voorzieningen	☐									
aanbod opleidingsinstituten	☐									
aanbod woningen in het duurdere segment	☐									
aanbod reguliere eengezinswoningen	☐									

5. Kunt u het belang aangeven voor uw bedrijf van de volgende aspecten van het vestigingsklimaat?

aspecten:	belang:		
	onbelangrijk	belangrijk	erg belangrijk
mogelijkheden voor lunch met zakenpartners	☐	☐	☐
mogelijkheden voor diner met zakenpartners	☐	☐	☐
aanbod hotelfaciliteiten	☐	☐	☐
aanbod vergaderaccommodaties	☐	☐	☐
aanbod congresfaciliteiten	☐	☐	☐
aanbod culturele voorzieningen	☐	☐	☐
aanbod recreatieve voorzieningen	☐	☐	☐
aanbod opleidingsinstituten	☐	☐	☐
aanbod woningen in het duurdere segment	☐	☐	☐
aanbod reguliere eengezinswoningen	☐	☐	☐
aanwezigheid glasvezelnetwerk	☐	☐	☐
aanbod bedrijfsverzamelgebouwen	☐	☐	☐

6. Wat is uitgedrukt in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht, 10 = zeer goed) uw algehele oordeel over het vestigingsklimaat voor bedrijven in de gemeente Dordrecht?

rapportcijfer: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

7. Wat vooral maakt Dordrecht in uw ogen een aantrekkelijke vestigingsgemeente voor een bedrijf als het uwe? Geef u maximaal 2 antwoorden in onderstaande ruimte.

1.	
2.	

8. Welke aspecten van het vestigingsklimaat verdienen volgens u met prioriteit aandacht van de gemeente? Geef u maximaal 2 antwoorden in onderstaande ruimte.

1.	
2.	

9. In welke mate dragen de recreatieve voorzieningen Historische Binnenstad van Dordrecht, Nationaal Park de Hollandse Biesbosch en/of Werelderfgoed Kinderdijk er toe bij dat u met uw bedrijf graag in deze regio bent gevestigd?

- zeer
 een beetje
 in het geheel niet

C. VEILIGHEID/CRIMINALITEIT

10. Is uw bedrijf in 2006, 2007 of 2008 slachtoffer geweest van één of meer van de volgende vormen van criminaliteit?

	ja	nee	weet niet
diefstal (niet door eigen personeel)	☐	☐	☐
inbraak	☐	☐	☐
vernieling	☐	☐	☐

11. Doet u aangifte of zou u aangifte doen indien er sprake is/was van een van de boven genoemde soorten criminaliteit jegens uw bedrijf?

- ja, altijd
 ja, soms
 nee

12. Wat is de reden dat u niet altijd aangifte doet of zou doen?

(meerdere antwoorden mogelijk)

- het kost me teveel tijd
 het levert niets op
 ik kan geen moment weg uit mijn bedrijf
 anders, nl:

D. GEMEENTELIJKE DIENSTVERLENING

De volgende vragen gaan in op de gemeentelijke dienstverlening. We vragen naar uw oordeel over zaken die bij het aanvragen van een vergunning en de afhandeling ervan van belang zijn. Ook andere aspecten van de gemeentelijke dienstverlening komen aan bod.

13. Heeft uw bedrijf in 2006, 2007 of 2008 één of meerdere van de volgende vergunningen aangevraagd?

	ja	nee
bouwvergunning	☐	☐
milieuvergunning	☐	☐
parkeervergunning	☐	☐
exploitatievergunning	☐	☐

- 2006, 2007 of 2008 geen van deze vergunningen aangevraagd --> gaat naar vraag 15

14. We vragen u met een rapportcijfer van 1 t/m 10 aan te geven hoe tevreden u bent over de volgende aspecten van uw laatste vergunningaanvraag en de afhandeling ervan? Geeft u svp eerst aan welke vergunning u als laatste heeft aangevraagd.

als laatste heb ik aangevraagd een:

- bouwvergunning
 milieuvergunning
 parkeervergunning
 exploitatievergunning

mijn oordeel over deze laatste vergunningaanvraag:

aspecten:	rapportcijfer:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
tijdsduur van indiening van de aanvraag tot het besluit	☐									
benodigde tijdsinzet van uw bedrijf voor de vergunningaanvraag	☐									
het gemeentelijke tarief	☐									
communicatie naar aanleiding van de vergunningaanvraag met uw bedrijf	☐									
inspanningen van de gemeente om het aanvragen van een vergunning te vergemakkelijken	☐									

15. Heeft uw bedrijf (ook) op andere manieren contact gehad met de gemeente in 2006, 2007 of 2008? (meerdere antwoorden mogelijk)

- via telefoon met een medewerker van het ondernemersloket
- via face-to-face contact met een medewerker van het ondernemersloket
- via het E-loket
- anders, nl

- nee → gaat u verder met vraag 17

16. Wat was de aanleiding van het contact?

17. Kunt u in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht, 10 = zeer goed) een oordeel geven over de onderstaande andere aspecten van de gemeentelijke dienstverlening? (indien u het van een bepaald aspect echt niet weet, laat u het dan open)

aspecten:	rapportcijfer:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
vindbaarheid juiste persoon/juiste loket	☐									
bereikbaarheid ondernemersloket	☐									
telefonische bereikbaarheid juiste persoon	☐									
het nakomen van afspraken	☐									
duidelijkheid v/d gemeentelijke organisatie	☐									
mogelijkheden met ambtenaren in contact te komen	☐									
mogelijkheden met bestuurders in contact te komen	☐									
kennissniveau ambtenaren	☐									
ondersteuning van startende bedrijven	☐									
duidelijkheid v/h gemeentelijke beleid en regelgeving	☐									
de lokale regeldruk	☐									
mate waarin gemeente aandacht besteedt aan verbeteren van het ondernemersklimaat in Dordrecht	☐									
snelheid waarmee vragen/verzoeken worden beantwoord	☐									
inlevingsvermogen bestuurders in problematiek bedrijven/instellingen	☐									

aspecten:	rapportcijfer:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
informatie over gemeentelijk beleid en regelgeving richting bedrijven	☐									
mogelijkheid klachten te uiten over gemeentelijke dienstverlening	☐									
het ondernemersloket	☐									
het E-loket	☐									

18. Kunt u in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht, 10 = zeer goed) uw algehele oordeel geven over de dienstverlening van de gemeente aan ondernemers ?

rapportcijfer: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10 weet niet

E. LOKALE BELEIDSINITIATIEVEN

Onderdeel E gaat in op de vraag wat u weet van diverse lokale beleidsinitiatieven en hoe u die beoordeelt. Hierbij wordt onder meer gesproken over de EAD, wat staat voor de Economische Adviesraad Dordrecht.

19. Kunt u aangeven hoeveel u weet van de EAD (Economische Adviesraad Dordrecht)?

- ik wist niet van het bestaan af → gaat u verder met vraag 23
- weet alleen van het bestaan af, maar meer niet
- weet er wel iets vanaf
- ik ben behoorlijk op de hoogte van wat ze doen
- ik ben er actief bij betrokken

20. Hebt u de website van de EAD wel eens bezocht? ja nee

21. Zeggen de volgende initiatieven van de EAD u iets?

	bekend?	
	ja	nee
Dordtse Doeners	☐	☐
Kenniskring Drechtsteden	☐	☐
Innovatie Stimulans Dordrecht	☐	☐

22. Kent u wellicht (nog) andere initiatieven van de EAD?

- nee
- ja, nl:

23. Weet u van het bestaan van het Mentor Project Dordrecht? ja nee

24. Hieronder staat een aantal thema's van lokaal economisch beleid. Kunt u in een rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht, 10 = zeer goed) een oordeel geven over de initiatieven van de gemeente op deze thema's?

(indien u het van een bepaald aspect echt niet weet, laat u het dan open)

aspecten:	rapportcijfer:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
promotie/acquisitiebeleid gericht op bedrijven en instellingen	☐									
beleid voor ontwikkeling en herstructurering bedrijfslocaties	☐									
beleid voor startende ondernemers	☐									

aspecten:	rapportcijfer:									
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
toeristisch beleid	☐									
Economische Adviesraad Dordrecht	☐									
arbeidsmarktbeleid	☐									
beleid ter vermindering van de lokale regeldruk	☐									
samenwerking met andere gemeenten	☐									
sluitingstijden van de horeca	☐									
koopzondagen van de detailhandel	☐									

F. DE ARBEIDSMARKT

25. Weet u van het bestaan van het Werkgeversservicepunt (WSP)?

- ja, en ook al gebruik van gemaakt → gaat u verder met vraag 27
- ja, maar nog geen gebruik van gemaakt
- nee

26a. In het Werkgeversservicepunt werken CWI, UWV en Sociale Dienst Drechtsteden samen om de vraag naar personeel van bedrijven in de regio en het aanbod aan uitkeringsgerechtigden bij elkaar te brengen. Ook de DOV, Drechtwerk en het Ondernemersloket zijn partners. Het Werkgeversservicepunt slaat bruggen waar de vraag en dit aanbod niet helemaal op elkaar aansluiten. Zou uw bedrijf denkt u in de nabije toekomst gebruik willen maken van dit initiatief?

- ja, denk het zeker
- misschien, kan ik nu nog moeilijk zeggen
- nee, denk het niet

26b. Zo neen, waarom niet?

27. Bedrijven kunnen onder bepaalde voorwaarden een loonkostensubsidie krijgen als zij iemand in dienst nemen die een (bijstands)uitkering heeft. Ook kan er na de gesubsidieerde periode onder voorwaarden sprake zijn van een bonus. Was u bekend met deze mogelijkheden?

	bekend?	
	ja	nee
loonkostensubsidie	☐	☐
bonus	☐	☐

28. Naast een loonkostensubsidie kunnen bedrijven als zij iemand in dienst nemen met een (bijstands)uitkering mogelijk ook ondersteuning op andere gebieden krijgen. Wilt u bij elk van onderstaande mogelijkheden aangeven in hoeverre u hiervan op de hoogte was?

	bekend?	
	ja	nee
extra begeleiding/jobcoaching	☐	☐
extra opleidingsmogelijkheden	☐	☐
extra geld voor werkplekaanpassingen	☐	☐

29. Zou u, als u voor alle bovengenoemde financiële en niet-financiële ondersteuning in aanmerking zou komen, in principe bereid zijn om iemand met een (bijstands)uitkering in dienst te nemen?

- ja → gaat u verder met vraag 31
- nee
- hangt er vanaf

30. **Waarom niet of waar hangt dit vanaf?**

31. **Zou u willen aangeven hoe belangrijk u de verschillende vormen van ondersteuning voor het in dienst nemen van iemand met een (bijstands)uitkering vindt?**

	noodzakelijk	belangrijk	minder belangrijk	kan ik zo niet zeggen
loonkostensubsidie	☐	☐	☐	☐
eventuele bonus	☐	☐	☐	☐
begeleiding/jobcoaching	☐	☐	☐	☐
opleidingsmogelijkheden	☐	☐	☐	☐
werkplekaanpassingen	☐	☐	☐	☐
extra garanties bij doorbetaling loonkosten bij ziekte	☐	☐	☐	☐

32a. **Als de uitkeringsinstantie een gratis ondersteuningsdienst zou aanbieden die alle soorten van risico's buiten het werk voor u oplost (schuldsanering, privé-problemen, psychische hulp, medische hulp) en altijd bereikbaar is, zou dat uw drempel verlagen om iemand met een (bijstands)uitkering in dienst te nemen?**

ja nee weet niet

32b. **En als de werkzoekende kandidaat eerst op proef zes maanden bij u zou worden gedetacheerd?**

ja nee weet niet

33. **Heeft uw bedrijf regelmatig (moeilijk vervulbare) vacatures voor laaggeschoold personeel?**

- ja, en veelal moeilijk vervulbaar
- ja, maar niet moeilijk vervulbaar
- nee

34. **Leidt uw bedrijf zelf laaggeschoold personeel op dat bij indienstneming niet (geheel) aan de gestelde eisen voldoet?**

- ja
- nee, wij besteden dat uit
- nee, wij nemen geen personeel aan dat niet (geheel) aan de gestelde eisen voldoet

35. **Biedt uw bedrijf stageplaatsen aan?**

- ja → gaat u verder met vraag 37
- nee

36. **Indien uw bedrijf nu nog geen stageplaatsen aanbiedt, zou het dat wel willen doen?**

- ja
- nee
- weet niet

37. **Wat verwacht uw bedrijf op het gebied van arbeidsmarktbeleid van de gemeente?**

G. TOTALE ONDERNEMINGSKLIMAAT IN DORDRECHT

38. Kunt u het geheel van alle bovenstaande punten samenvatten in een algemeen rapportcijfer van 1 t/m 10 (1 = zeer slecht, 10 = zeer goed) voor het ondernemingsklimaat in Dordrecht?

rapportcijfer: 1 2 3 4 5 6 7 8 9 10

39. Wat vindt u van de aandacht van de gemeente voor het ondernemingsklimaat in Dordrecht gedurende de afgelopen 2 jaar?

toegenomen
 niet veranderd
 afgenomen
 weet niet

40. Aan welke 2 onderwerpen van het ondernemingsklimaat zou de gemeente Dordrecht de komende tijd prioriteit moeten geven? Geeft u max. 2 antwoorden in onderstaande ruimte.

1.

2.

H. BEDRIJVENPANEL

Er doen zich altijd allerlei beleidsrelevante vragen in relatie tot het bedrijfsleven voor die van gemeentewege om een snelle en doeltreffende beleidsactie vragen. Dat is nu zo en dat zal in de toekomst niet anders zijn.

Om in de toekomst de wensen van het bedrijfsleven op een bepaald gebied snel te kunnen peilen zouden wij graag een bedrijvenpanel opzetten. Dit is een groep bedrijven die wij periodiek (1 of 2 keer per jaar) benaderen met een internetenquête over een bepaald onderwerp dat op dat moment actueel is en waarvan de gemeente het belangrijk vindt om in beeld te krijgen hoe het bedrijfsleven er over denkt.

Graag zouden wij om uw medewerking vragen voor zo'n panel. U wordt een- of tweemaal per jaar verzocht om een enquête in te vullen (in het voor- en in het najaar). De resultaten van de peilingen worden altijd naar u teruggekoppeld.

41. Hebt u belangstelling voor deelname aan een toekomstig bedrijvenpanel?

ja nee

Zo ja, wilt u dan hier uw emailadres invullen?

emailadres:

Hartelijk dank voor het invullen van deze enquête!

U kunt de enquête in bijgevoegde portvrije antwoordenvolp aan ons terugsturen

Bijlage 3 Aanvullende tabellen

Tabel 1 Waardering traditionele vestigingsklimaat naar bedrijfsomvang en -locatie (rapportcijfer)

	totaal Dordrecht	% on- voldoende	naar bedrijfsomvang		naar bedrijfslocatie		
			≤ 9	≥ 10	binnenstad	bedrijven- terrein	overig Dordrecht
			werkzame personen	werkzame personen			
<i>bereikbaarheid per auto</i>	6,6	27%	6,6	6,8	5,1	6,9	7,7
<i>aanbod publieke diensten</i>	6,6	20%	6,5	6,6	6,5	5,9	7,0
<i>staat van de openbare ruimte</i>	6,4	22%	6,4	6,4	5,9	6,4	6,7
<i>sociale veiligheid</i>	6,3	24%	6,3	6,4	5,7	6,6	6,7
<i>uitstraling panden</i>	6,3	27%	6,2	6,7	6,2	6,3	6,4
<i>bereikbaarheid per OV</i>	6,2	33%	6,3	5,7	6,4	5,1	6,8
<i>nabijheid toeleverende of afnemende bedrijven</i>	6,0	42%	5,9	6,6	5,5	6,8	5,9
<i>lokale en regionale arbeidsmarkt</i>	6,0	32%	6,0	5,8	6,0	5,9	6,0
<i>bereikbaarheid voor vrachtverkeer</i>	5,7	42%	5,6	6,3	4,7	6,4	6,2
<i>parkeermogelijkheden bezoekers</i>	5,7	39%	5,6	6,3	4,2	6,6	6,4
<i>parkeermogelijkheden personeel</i>	5,5	43%	5,4	6,0	3,4	6,7	6,5
<i>alternatieve vestigingsmogelijkheden</i>	5,2	53%	5,1	5,5	4,8	5,6	5,2

Tabel 2 Waardering voorzieningenniveau naar bedrijfsomvang en -locatie (rapportcijfer)

	totaal Dordrecht	% on- voldoende	naar bedrijfsomvang		naar bedrijfslocatie		
			≤ 9	≥ 10	binnenstad	bedrijven- terrein	overig Dordrecht
			werkzame personen	werkzame personen			
<i>woningaanbod duurdere segment</i>	6,6	19%	6,7	6,1	6,6	6,5	6,7
<i>lunchmogelijkheden met zakenpartners</i>	6,5	23%	6,5	6,4	6,6	6,5	6,4
<i>dinermogelijkheden met zakenpartners</i>	6,5	23%	6,5	6,4	6,6	6,5	6,3
<i>culturele voorzieningen</i>	6,3	21%	6,2	6,3	6,3	6,4	6,1
<i>reguliere eengezinswoningen</i>	6,2	24%	6,2	6,3	6,0	6,2	6,4
<i>recreatieve voorzieningen</i>	6,2	23%	6,2	6,2	6,3	6,2	6,2
<i>vergaderaccommodaties</i>	5,9	38%	5,9	6,2	5,3	6,6	6,0
<i>opleidingsinstututen</i>	5,9	34%	5,9	6,0	5,7	6,1	5,9
<i>hotelfaciliteiten</i>	5,8	38%	5,8	6,0	5,2	6,4	6,0
<i>congresfaciliteiten</i>	5,5	42%	5,5	5,7	4,9	6,2	5,6

Tabel 3 Waardering gemeentelijke dienstverlening naar bedrijfsomvang (rapportcijfer)

	totaal Dordrecht	% onvoldoende	naar bedrijfsomvang	
			≤ 9 werkzame personen	≥ 10 werkzame personen
<i>bereikbaarheid ondernemersloket</i>	6,4	21%	6,4	6,4
<i>het E-loket</i>	6,3	27%	6,3	6,3
<i>het ondernemersloket</i>	6,0	29%	6,0	6,2
<i>vindbaarheid juist persoon / loket</i>	5,9	34%	5,9	5,9
<i>nakomen van afspraken</i>	5,8	32%	5,7	6,1
<i>kennisiniveau ambtenaren</i>	5,7	39%	5,6	6,1
<i>informatie gem. beleid en regelgeving</i>	5,5	42%	5,4	5,7
<i>aandacht voor ondernemersklimaat</i>	5,4	45%	5,4	5,4
<i>duidelijkheid van gem. organisatie</i>	5,4	47%	5,4	5,6
<i>ondersteuning startende bedrijven</i>	5,4	45%	5,3	5,9
<i>contactmogelijkheden met ambtenaren</i>	5,3	48%	5,2	6,0
<i>tel. bereikbaarheid juiste persoon</i>	5,3	47%	5,2	5,8
<i>klachten over dienstverlening uiten</i>	5,3	46%	5,1	5,8
<i>contactmogelijkheden met bestuurders</i>	5,2	52%	5,1	5,9
<i>duidelijkheid gem. beleid en regelgeving</i>	5,2	51%	5,2	5,3
<i>lokale regeldruk</i>	5,1	52%	5,1	5,2
<i>snelheid beantwoorden vragen</i>	5,0	55%	4,9	5,3
<i>inlevingsvermogen van bestuurders</i>	4,7	59%	4,7	5,1

Tabel 4 Waardering gemeentelijke beleidsinitiatieven naar bedrijfsomvang (rapportcijfer)

	totaal Dordrecht	% onvoldoende	naar bedrijfsomvang	
			≤ 9 werkzame personen	≥ 10 werkzame personen
<i>toeristisch beleid</i>	6,2	39%	6,1	6,6
<i>koopzondagen van de detailhandel</i>	5,7	36%	5,6	6,0
<i>sluitingstijden van de horeca</i>	5,7	33%	5,6	6,1
<i>samenwerking met andere gemeenten</i>	5,6	35%	5,6	6,0
<i>arbeidsmarktbeleid</i>	5,6	34%	5,6	5,7
<i>beleid voor startende ondernemers</i>	5,5	39%	5,5	5,9
<i>Economische Adviesraad Dordrecht</i>	5,5	43%	5,5	5,8
<i>promotie/acquisitiebeleid voor bedrijven</i>	5,5	40%	5,4	5,8
<i>beleid ontwikkeling en herstructurering bedrijfslocaties</i>	5,3	43%	5,3	5,4
<i>beleid tegen lokale regeldruk</i>	4,9	58%	4,9	4,9

Publicaties van het Onderzoekcentrum Drechtsteden

Economie, arbeidsmarkt en onderwijs		Openbare orde en veiligheid	
Passantenenquête Kernwinkelgebied	2007	Leefbaarheid en veiligheid in Dordrecht	2007
Onderwijsmonitor Dordrecht 2006-2007	2007	De burger over de buurtagent	2007
Overgang basisonderwijs - voortgezet onderwijs	2007	Evaluatie stadswachten in de wijken	2007
Opinie Dordtse School en Loopbaancentrum	2007	Leefbaarheid en veiligheid Zwijndrecht 2005	2006
Inkomensmonitor Dordt-West 3 ^e meting	2007	Leefbaarheid en veiligheid in de Drechtsteden 2005	2006
Tabellenboek Bedrijvenregister Dordrecht 2005	2006	Leefbaarheid en veiligheid Oud-Beijerland 2006	2006
Jongerenonderzoek Route 23	2006	Veiligheidsbeleving op school 2006	2006
Monitor Route 23 Dordrecht en Drechtsteden 2005 en 2006	2006	Leefbaarheid en veiligheid in Dordrecht 2005	2005
Laaggeletterdheid in Dordrecht	2006	Evaluatie Stadswachten in de wijken	2005
Evaluatie vrijdagmiddagmarkt	2005	Leefbaarheid en veiligheid in Slidrecht 2005	2005
Kiezen voor beroepsonderwijs	2005	Leefbaarheid en veiligheid in Alblasserdam	2005
Koopgedrag, koopstromen en het functioneren van het aanbod in de sector dagelijkse artikelen	2005	Management en kwaliteit dienstverlening	
Monitor Binnenstad Dordrecht 2004	2005	Klanttevredenheidsonderzoek Wijklijn	2007
Monitor Lokaal Onderwijs Dordrecht 2004/2005	2005	Meningspeiling SCD	2007
Horecabezoek en beoordeling van de Dordtse horeca door de Dordtse bevolking anno 2004	2004	Monitor klantentoordeel ISD – SHV 0-meting	2007
Monitor vraagzijde arbeidsmarkt havengebonden cluster Rijnmond	2004	Monitor klantentoordeel ISD 0-meting	2006
Sociale zaken en welzijn		Monitor klantentoordeel ISD – WVG 0-meting	2006
Factsheet Antillianen	2007	Klanttevredenheidsonderzoek DrechtHopper	2006
Ban yuda otro – Antilliaans moederschap in Dordrecht	2007	Relatie casemanagers en reïntegratiebedrijven: aanzet tot een monitor	2006
Ouderenmonitor 2006	2007	Klanttevredenheidsonderzoek Monumenten	2006
0-Meting SMS-Kinderfonds	2006	Klanttevredenheidsonderzoek Parkeren 2006	2006
Factsheet Sociale Staat van Dordrecht 2005	2006	Prognose plechtigheden op de Essenhof in Dordrecht 2005-2020	2006
Integratiemonitor Dordrecht 2005	2006	Bekendheid, gebruik en tevredenheid website en E-loket	2006
Wijkpanel Veilig opgroeien in de Staart	2006	Bekendheid en wensen Ondernemersloket	2005
Realisatie- en exploitatiemogelijkheden hostelvoorziening	2006	Evaluatie waarderingsgesprekken	2005
Huiswerkbegeleiding bij Dordtse zelforganisaties	2006	Klanttevredenheidsonderzoek Onderwijs en Welzijn	2004
Evaluatie kwaliteitsimpuls Stadspolder	2006	Klanttevredenheidsonderzoek Personenalarmering	2004
Jongeren en huiswerk	2005	Klanttevredenheidsonderzoek Stafdiensten	2004
Opinie buurtwerk	2005	Bestuur	
Wijkpanel Staart Veilig	2005	Imago Oud-Krispijn	2006
Monitor Sociaal Programma Oud-Krispijn Zuid-3	2004	Staat van de stad en regio 2005	2006
Onze buurt aan zet, tussenevaluatie	2004	Bekend maakt bemind Monitor Beeld van Dordrecht	2005
Vrijwilligerswerk in Dordrecht 2003	2004	Het meetbaar maken van beleidsdoelstellingen uit de programmabegroting 2005 gem. Papendrecht	2005
Volkshuisvesting en ruimtelijke ordening		Inventarisatie WMO Drechtsteden	2005
Verhuisonderzoek Drechtsteden 2005 en 2006	2007	Wijkpanel Staart Imago	2005
Bewonersoordeel openbaar groen	2007	Dit is Dordt	2004
Woonmonitor Drechtsteden 2006	2006	Vertrouwen in het bestuur en oordeel over raadscommunicatie	2004
Enquête onderzoek Woonkeus en woonruimte-verdelingssysteem	2006	Bezoekersonderzoek Dag van Dordt	2003
Belevingswaardeonderzoek oppervlaktewater Goeree-Overflakkee	2006	Evaluatie Dualisme 1e fase	2003
Behoeftes aanleunwoningen Sterrenburg	2005	Bevolking	
Woonmonitor Dordrecht 2005	2005	Bevolkingsprognose per wijk gemeente Dordrecht 2004-2020	2004
Belevingswaardeonderzoek oppervlaktewater Krimpenerwaard	2004	Feiten, belevingen en trends Papendrecht	2003
Verkeer en milieu		Integrale leerlingenprognose gemeente Dordrecht 2002-2018	2003
Evaluatie Wijkverkeersplannen	2006	Huishoudenprognose 1998-2010	1998
Milieumonitor Dordrecht 2005	2006	Bovenstaande lijst bevat een selectie van publicaties van het OCD	
Evaluatie Verkeersplan Binnenstad	2006	Algemeen	
Evaluatie proef mini-container papier	2005	Dordt op z'n droogst	jaarlijks
Evaluatie hondenbeleid	2004	Staat van de wijken	meerjarig
Gebruik toegangssysteem ondergrondse containers	2004	Tabellenboek Bedrijvenregister Dordrecht	jaarlijks
Milieumonitor Dordrecht 2003	2004	Meer cijfers en trends kunt u vinden op onze website www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl	
Toerisme, sport, recreatie en cultuur		Informatie/bestellen:	
Bereik en waardering RTV Dordrecht - herhalingsmeting	2006	(078) 639 89 69	
Evaluatie Internationaal Poppentheater Festival 2005	2005	Onderzoekcentrum Drechtsteden	
Cultuurbereik 2005	2005	Postbus 619 - 3300 AP DORDRECHT	
Dordttenaren over recreatie in het buitengebied	2004	OCD@drechtsteden.nl	
Evaluatie Dordt in Stoom	2004	www.onderzoekcentrumdrechtsteden.nl	
Evaluatie Rhythm & Blues Festival	2004		
Gebruikers en deelnemers over gemeentelijke sportvoorzieningen	2004		
Meningspeiling theatervoorziening in Dordrecht	2004		
Toervaarders over Dordrecht	2004		

